

February 2025 | LT

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE
- ET
- FR
- EL
- GA
- HR
- IT
- LV
- HU
- MT
- NL
- PL
- PT
- FI
- RO
- SK
- SL
- SV

Available Languages:

REDAKCIJOS SKILTIS

Redakcijos skiltis

Nors žiema nenoriai užleidžia vietą pavasariui, EESRK pasitinka kovą įvairiais gyvybingais renginiais, kuriuose pagrindinis dėmesys skiriamas jaunimo ir pilietinės visuomenės nuomonei.

Juos pradės 16-ąjį kartą organizuojamas renginys **„Tavo Europa, tavo balsas!“**. 2025 m. kovo 13–14 d. vyksiančiame renginyje „Tavo Europa, tavo balsas!“, kaip daugelis žino, dalyvaus beveik 100 jaunimo organizacijoms, nacionalinėms jaunimo taryboms ir vidurinėms mokykloms atstovaujančių jaunuolių ir 37 mokytojai iš ES valstybių narių, šalių kandidačių ir Jungtinės Karalystės. Šiame išskirtiniame renginyje jie galės pasidalyti savo nuomone ir drauge nuspręsti, kokioje Europoje norėtų gyventi.

Renginio dalyvių rekomendacijas būtų galima panaudoti vos po keleto dienų antrą kartą rengiamoje EESRK Pilietinės visuomenės savaitėje, kaip pagrindą jaunimo klausimams skirtoms diskusijoms, taip pat jomis pasidalyti su aukšto lygio Europos institucijų atstovais.

Po daug vilčių suteikusio starto 2024 m., šių metų pilietinės visuomenės savaitė vyks kovo 17–21 d. ir joje daugiausia dėmesio bus skiriama ***sanglaudos ir dalyvavimo poliarizuotose visuomenėse stiprinimui***. Visuomenės susiskaidymą dar labiau sustiprino socialinis nestabilumas, ekonomikos nuosmukis ir plačiai paplitęs nepasitenkinimas, ypač tų, kurie jaučiasi esantys neišklausyti ir palikti nuošalyje.

2025 m. pilietinės visuomenės savaitė suburs įvairius pilietinės visuomenės suinteresuotuosius subjektus iš Europos ir ne tik, kurie spręs šiuos skubius ir opius klausimus. Tai bus unikali platforma, skirta išsakyti kritišką nuomonę diskusijose, dalytis geriausia patirtimi ir bendradarbiauti ieškant sprendimų, skatinančių socialinę sanglaudą ir stiprinančių demokratinį dalyvavimą.

Šių metų darbotvarkėje susiejamos trys svarbios iniciatyvos: **Europos pilietinės visuomenės organizacijos ir tinklai** (EESRK ryšių palaikymo grupių podiumo diskusijos), kurie aptars, kaip Europos pilietinės visuomenės strategija galėtų paskatinti didesnę sanglaudą, **Europos piliečių iniciatyvos diena** ir **Pilietinės visuomenės premijos įteikimo ceremonija**. 15-osios pilietinės visuomenės premijos, kuria skiriama už išskirtines pilietinės visuomenės iniciatyvas, tema – kova su žalinga poliarizacija Europos visuomenėje. Premijos laimėtojai – pilietinės visuomenės organizacija „Įvairovė“ iš Belgijos, Prancūzijos „Vilties korespondentai“ ir „Slovakijos debatų asociacija“. Apie užimtas vietas bus paskelbta per apdovanojimų ceremoniją.

Mūsų **Pilietinės visuomenės savaitė** yra reikiamu metu rengiama platforma, kurioje organizuota pilietinė visuomenė ir piliečiai raginami išsakyti savo nuomonę svarbiausiais klausimais – nuo didėjančių klimato kaitos iššūkių, kylančių pragyvenimo išlaidų ir vis didesnių pajamų skirtumų iki 2024 m. pasaulyje vykusių rinkimų rezultatų, paskatinusių plataus masto poliarizaciją.

Kviečiu Jus dalyvauti šiuose prasminguose mainuose ir prisijungus prie mūsų diskusijų padėti žodžius paversti pokyčiais. Mūsų balsas yra svarbus ir jis bus išgirstas, jei susivienysime, būsime iniciatyvūs ir pasirengę prisidėti prie darnesnės ir dalyvavimu grindžiamos Europos kūrimo. Registracija jau prasidėjo! Nepraleiskite šios galimybės!

Laurentiu Plosceanu

Už komunikaciją atsakingas pirmininko pavaduotojas

?SID?M?TINOS DATOS

2025 m. kovo 13–14 d.

2025 m. Tavo Europa, tavo balsas!

2025 m. kovo 17–20 d.

2025 m. Pilietinės visuomenės savaitė

2025 m. kovo 18 d.

2025 m. Europos piliečių iniciatyvos (EPI) diena

2025 m. kovo 26–27 d.

EESRK plenarinė sesija

TIESIAI PRIE REIKALO!

Artėjant kovo 8 d. minimai Tarptautinei moters dienai ir 69-ajai JT Moterų padėties komisijos (UNCSW69), kuri yra pagrindinė moterų teises pasaulyje propaguojanti institucija, sesijai EESRK narė Maria Nikolopoulou savo parengtoje nuomonėje *EESRK indėlis į ES prioritetus Jungtinių Tautų Moterų padėties komisijoje (UNCSW69)* nagrinėja ES padarytą pažangą lyčių lygybės srityje. Reikėtų pripažinti, kad jau

daug pasiekta, tačiau moterų teisės dar toli gražu nėra tokios pat kaip vyrų. Dar lieka nemažai spragų ir būtina laimėti dar ne vieną kovą.

LY?I? LYGYB?: EUROPA JAU DAUG NUVEIK ?, TA?IAU JI TURI PADARYTI DAR DAUGIAU

Parengė Maria Nikolopoulou

Likus keletui dienų iki Tarptautinės moters dienos ir artėjant 69-ajai Jungtinių Tautų Moterų padėties komisijos sesijai Niujorke (UNCSW69), pats laikas apmąstyti ir įvertinti pasiekimus lyčių lygybės srityje. Tai taip pat tinkamas laikas pažvelgti į ateitį ir toliau tiesti šį kelią.

Teisinėje sistemoje padaryta pažanga, nes matome, kad daugiau moterų aktyviai dalyvauja darbo rinkoje, gauna didesnes pajamas, įgyja aukštesnį išsilavinimą, turi daugiau atstovių politikoje ir užima daugiau vadovaujamų pareigų. Vis dėlto valstybėse narėse pažanga buvo lėta ir nevienoda.

Tol, kol išliks struktūrinė nelygybė, lyčių stereotipai ir priešiška reakcija į moterų teises, moterims ir toliau bus nepakankamai atstovaujama viešojoje erdvėje, politikoje ir STEM švietimo srityje, jos patirs smurtą internete ir realiame gyvenime ir joms trūks galimybių gauti išteklių ir kapitalo verslui plėtoti. Moterims taip pat dažniau trūks laiko ir pinigų, o darbo užmokesčio ir pensijų skirtumams panaikinti prireiks dar daug metų.

Norint judėti į priekį, svarbiausia – mokymas, finansavimas ir įsipareigojimas. Mums reikia išteklių, kad galėtume lavinti moterų įgūdžius, būtinus teisingai skaitmeninei ir žaliajai pertvarkai, finansuoti nacionalinius kovos su smurtu prieš moteris veiksmų planus ir rengti mokymus visiems darbuotojams, dirbantiems su smurtą patyrusiais asmenimis.

Turime finansuoti verslumo projektus ir sukurti įperkamas, prieinamas ir kokybiškas vaikų ir pagyvenusių žmonių priežiūros paslaugas, kad būtų sumažinta moterims tenkanti neapmokamų priežiūros pareigų našta. Be to, mums reikia tvirto įsipareigojimo kurti saugias erdves, įtraukti daugiau moterų į vietos, nacionalinius ir ES parlamentus ir užtikrinti jų aktyvų dalyvavimą nesmurtinio konfliktų sprendimo ir taikos kūrimo procesuose, kartu skatinti į šias veiklos sritis įtraukti lyčių aspektą.

Plataus masto Europos Darbotvarkės iki 2030 m. strategija, mums padėtų daug greičiau pasiekti, kad lyčių lygybė taptų svarbia mūsų politikos dalimi. Darnaus vystymosi tikslai turėtų būti įgyvendinami kaip visuma, o ne kiekvienas atskirai.

ES padaryta gera pažanga. Tačiau įvertinimo „gera“ nepakanka ES vyrams, moterims ir mergaitėms, kurie ateityje tęs kovą už veiksmingą lyčių lygybę. Mūsų, kaip pilietinės visuomenės, vaidmuo – didinti spaudimą politikos formuotojams, kad jie sparčiau imtųsi tolesnių veiksmų.

KLAUSIMAS...

Mario Draghi ir Enrico Letta 2024 m. pranešimai garsiai nuaidėjo ES ir jos valstybėse narėse ir tapo veiksmų gairėmis, kuriose nurodoma, kokių veiksmų Europa turėtų imtis, kad užsitikrintų perspektyvią ateitį. Savo nuomonėje *„E. Letta ir M. Draghi ataskaitų dėl ES bendrosios rinkos veikimo ir konkurencingumo vertinimas“* EESRK pateikia pilietinės visuomenės požiūrį į šiuos pranešimus ir pateikia rekomendacijų dėl skubių veiksmų. Paprašėme trijų nuomonės pranešėjų – Matteo Carlo Borsani, Giuseppe Guerini ir Stefano Palmieri – pristatyti pranešimuose pateiktus pasiūlymus, kurie, jų nuomone, yra ypač svarbūs ES klestėjimui ateityje.

NEGALIME RINKTIS TIK MUMS PATINKAN? IAS REKOMENDACIJAS E. LETTA IR M. DRAGHI PRANEŠIMUOSE

Matteo Carlo Borsani
, EESRK Darbdavių grupė

EESRK savo nuomonėje visų pirma ragina skubiai imtis veiksmų, kad būtų įgyvendintos E. Letta ir M. Draghi parnešimuose pateiktos rekomendacijos. Mano nuomone, rekomendacijas reikėtų įgyvendinti kompleksiškai, o ne pasirinkti tik patinkančias. Jos turi būti įgyvendinamos kaip visuma, negalime apsiriboti pasiūlymais ir dėmesiu tiems aspektams, kurie mums atrodo ne tokie sudėtingi, ir vengti svarbiausių ir prieštaringiausiai vertinamų klausimų, pavyzdžiui, investicijų.

M. Draghi pranešime akivaizdžiai pabrėžiama visos ES konkurencingumo svarba, todėl manau, kad visos rekomendacijos dėl ES pramonės politikos yra labai aktualios. Visų pirma pranešimo autorius primygtinai pabrėžia būtinybę priimti pramonės politiką, kuri padėtų įveikti dabartinį susiskaidymą. Šiandien turime 27 nacionalines pramonės politikas, kurios ne visada yra suderintos. Tik nuosekliomis Europos pastangomis galime užtikrinti patikimą bendrajai rinkai naudingą dinamišką fiskalinių, reguliavimo, prekybos ir (arba) muitinės priemonių ir finansinių paskatų derinį, koks sukurtas naujausia JAV ir Kinijos vykdoma pramonės politika.

Tačiau tai reikėtų daryti kartu drastiškai mažinant biurokratinę naštą įmonėms, todėl nedvejodamas pritariu E. Letta raginimui sukurti „sparčiai ir plačiu mastu besivystančią bendrąją rinką“. Tarp pagrindinių E. Letta rekomendacijų yra raginimas mažinti biurokratinius suvaržymus, supaprastinti administracines procedūras ir imtis tolesnių veiksmų, kuriais siekiama sumažinti visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) tenkančią biurokratinę naštą. Atsižvelgdamas į tai, EESRK savo nuomonėje teigiamai įvertino Komisijos pasiūlymą 25 proc. sumažinti visoms įmonėms tenkančią ataskaitų teikimo naštą, o MVĮ atžvilgiu nustatyti ne mažesnį kaip 50 proc. tikslą. Be to, išsamiai išnagrinėjęs E. Letta rekomendaciją apsvarstyti galimybę

sukurti mechanizmą, kuris padėtų teisės aktų leidėjams atlikti dinamišką poveikio vertinimą, EESRK tvirtai pritaria idėjai atlikti konkurencingumo patikrą“ teisėkūros proceso metu.

TURIME VEIKTI GREITAI, TA?IAU NE MAŽIAU GERAI

Giuseppe Guerini, EESRK Pilietinės visuomenės organizacijų grupė

Praėjusiais metais Europos Komisija ir Europos Vadovų Taryba pavedė Mario Draghi ir Enrico Letta parengti pranešimus dėl ES konkurencingumo ir bendrosios rinkos tobulinimo. Šiuose pranešimuose Europos Sąjungai buvo pasiūlyta plataus užmojo politinė darbotvarkė, kuri turėjo būti naudojama ir kaip planas, ir kaip lyginamasis standartas, kuriuo remiantis būtų vertinamas institucijų ir politikos formuotojų ryžtas ir gebėjimas formuoti ES ateitį.

Remiantis šiais pranešimais galima įvertinti, kaip veiksmingai institucijos ir lyderiai reaguoja į sudėtingus nūdienos iššūkius.

Šiems pranešimams skirta EESRK nuomonė yra veiksminga šio naujo politikos ciklo pirmųjų žingsnių vertinimo priemonė. Pirmasis iš šių žingsnių – Konkurencingumo kelrodis, kurį Europos Komisija paskelbė sausio 29 d. Jis apima keletą prioritetinių pasiūlymų, kurie apžvelgiami ir mūsų nuomonėje, pavyzdžiui, konkurencingumo atotrūkio sumažinimas, bendrosios rinkos kūrimo užbaigimas, taisyklių supaprastinimas neatsisakant reguliavimo ir pripažinimas, kad konkurencingumas priklauso nuo žmonių ir įgūdžių.

Tačiau, be konkurencingumo atotrūkio, akivaizdu, kad trūksta ir konkrečių veiksmų. Komisija jau pateikė strateginių dokumentų, komunikatų ir davė įsipareigojimų, tačiau apčiuopiamų priemonių reikės laukti dar daugelį mėnesių. Toks vėlavimas akcentuoja būtinybę, kaip teigėme savo nuomonėje, kad ES institucijos ir valstybės narės taip pat turi inicijuoti diskusiją dėl ES pagrindinių taisyklių ir dabartinių Sutarčių aktualumo reaguojant dabarties iššūkius, kuriems įveikti reikia skubių veiksmų.

Tai, kad veikiame greitai, nereiškia, kad blogėja kokybė. Europos Komisija tai įrodė 2020 m., kai sparčiai įgyvendino iniciatyvą „Next Generation EU“. Šiandien ji turėtų būti tokia pat lanksti.

Šiems tikslams pasiekti reikalingas daugialypis požiūris. Labai svarbu greitai baigti kurti bendrąją rinką, tačiau šis procesas turi būti derinamas su tvirtu įsipareigojimu siekti aplinkos tvarumo, ekonominio klestėjimo ir socialinės bei teritorinės sanglaudos, nes tai yra svarbūs konkurencingumo veiksniai.

Šiai vizijai įgyvendinti taip pat reikia nuoseklios pramonės politikos, kuri neapsiriboja fragmentiškais nacionaliniais veikimo būdais, bet ir yra remiama strateginėmis fiskalinėmis ir muitų paskatomis. Be to, siekiant skatinti dinamiškesnę verslo aplinką labai svarbu sumažinti biurokratinę naštą ir reikalavimų laikymosi išlaidas taikant pažangesnį reglamentavimą ir supaprastinant administracinius procesus.

Energetikos sektoriuje labai svarbu mažinti kainų skirtumus tarp valstybių narių ir kitų pasaulio ekonomikų. Tam reikės daugiau investuoti į atsinaujinančiųjų išteklių energiją, užtikrinant konkurencingesnę ir tvaresnę energijos rinką.

Kad paremtų šiuos siekius, ES taip pat turi parengti bendrą Europos viešųjų gėrybių politiką, aiškiai apibrėždama savo strateginius prioritetus ir stiprindama savo vaidmenį pasaulinėje arenoje.

EESRK toliau stebės, kaip įgyvendinama ši politika, užtikrindamas, kad Europos pilietinės visuomenės balsas būtų išgirstas ir į jį būtų atsižvelgta.

IŠ ESM?S NE?MANOMA PALYGINTI ES TEIS ?S AKT? SU JAV AR KINIJOS

Parengė Stefano Palmieri , EESRK Darbuotojų grupė

E. Letta ir M. Draghi pranešimai didele dalimi sutampa, nors juose atlikta analizė ir siūlomos strategijos labai skiriasi.

Kaip pavyzdį galima pateikti sanglaudos politiką. E. Letta pranešime nurodoma, kad ji atlieka pagrindinį vaidmenį užtikrinant, kad bendrosios rinkos teikiamą naudą pasidalytų visi Sąjungos piliečiai ir regionai. Jame taip pat pabrėžiamas ryšys tarp sanglaudos politikos ir visuotinės svarbos paslaugų, kurios yra būtinos, kad europiečiai galėtų gyventi ir dirbti ten, kur jie pageidauja. M. Draghi pranešime, priešingai, sanglaudos politikos ir socialinių bei teritorinių konkurencingumo aspektų svarba atrodytų sumenkinama. Jame aptariamas Europos konkurencingumas neatsižvelgiant į teritorinius skirtumus, leidžiant suprasti, kad tiesiog padidinus bendrą ES konkurencingumą būtų išspręsti regioniniai klausimai. Be to, neatsižvelgiama į tai, kad daugelyje regionų mažas konkurencingumas ir nepalanki teritorinė padėtis yra dvi to paties medalio pusės.

Abiejuose pranešimuose pripažįstama, kad įprastinės veiklos scenarijus Sąjungai jau nėra tinkama išeitis. Kadangi šiandienos krizės yra neatidėliotinos ir sudėtingos, reikia iš esmės pakeisti Europos politikos formavimą, galbūt net iš dalies pakeičiant Sutartis. Ar tikrai galime aptarti plėtros klausimą neatsižvelgdami į reikiamą didesnę politinę integraciją? Be to, šios permainos turi apimti masto pokytį. Dabartinės daugiametės finansinės programos (DFP) nepakanka, nes jai tenka šiek tiek daugiau nei 1 proc. ES BNP ir ją riboja pasenusi „teisingos grąžos“ logika. Reikia naujo požiūrio sekant „Next Generation EU“ modeliu. Ypatingas problemas reikia spręsti drąsiais sprendimais, be kita ko, sukuriant bendrą saugų turtą, kaip buvo padaryta pandemijos metu.

Būsima 2028–2034 m. DFP parodys, ko iš tikrųjų siekia ES, nes joje nustatomi ateinančių septynerių metų prioritetai. Šiomis aplinkybėmis galima pagrįstai tikėtis atvirų diskusijų apie iššūkius, su kuriais susiduria ES, atsižvelgiant į įvairias tebesitęsiančias krizes, taip pat apie jos pagrindinius tikslus ir bendras Europos gėrybes, kurių ji siekia suteikti savo piliečiams.

Svarstant reguliavimo reformą, kaip rekomenduojama abiejuose pranešimuose, svarbu nepamiršti, kad ES yra pažangiausia socialinė rinkos ekonomika pasaulyje. Jos aukšti ekonominiai, socialiniai ir aplinkos apsaugos standartai yra esminiai šio modelio sėkmės elementai, o ne kliūtys. Todėl ES ir JAV ar Kinijos teisės aktų palyginti iš esmės neįmanoma. Dedant pastangas supaprastinti ES taisykles, bet kokiu atveju ir toliau reikia apsaugoti darbo sąlygas, užtikrinti darbuotojų saugą, apsaugoti vartotojų teises, socialinę ir ekonominę sanglaudą ir tvarų augimą.

Nors ir pavėluotai, vis dėlto Europa suprato, kad nebepakanka būti didele rinka. Norėdama judėti į priekį, ji turi siekti didesnės vienybės, įskaitant didesnę politinę integraciją ir tikrai vieningą ekonomikos, pramonės, prekybos, užsienio reikalų ir gynybos politiką. Artimiausi mėnesiai nulems Europos ateitį.

NETIK?TAS SVE?IAS

Panašu, kad pastaruoju metu kalbama tik apie konkurencingumą, o reguliavimo panaikinimas laikomas stebuklingu receptu, kuris padėtų Europai įsitvirtinti šalia pasaulinių ekonomikos veikėjų. Tačiau konkurencingumą galima vertinti įvairiai ir nėra vienareikšmiško atsakymo į klausimą, kada reguliavimo jau yra per daug. Neišsamios diskusijos apie konkurencingumą ir reguliavimo panaikinimą gali nuvesti prie pernelyg supaprastintų argumentų, kai viskas tampa tik juoda arba balta, ir kelti grėsmę patikimai ekonominei politikai, teigia mūsų netikėtas svečias, Europos politikos studijų centro (CEPS) generalinis direktorius Karel Lannoo.

Karel Lannoo yra CEPS, vieno iš pirmaujančių Europos nepriklausomų mokslinių institutų, generalinis direktorius. Karel Lannoo specializacija – finansinis reguliavimas, Europos ekonomikos valdymas ir bendrosios rinkos problemos, o iš pastarojo meto jo publikacijų paminėtina „Suprasti Europą“ (olandų kalba), U. von der Leyen vadovaujamai antrosios kadencijos Komisijai skirta specialios darbo grupės ataskaita dėl finansų sektoriaus politikos, taip pat įvairus turinys akademiniuose leidiniuose bei apžvalgos. Karel dažnai kalba ES, nacionalinių ir tarptautinių institucijų klausymuose, tarptautinėse konferencijose ir vadovams skirtų programų renginiuose. Jis vadovauja tyrimams, skirtiems nacionalinėms vyriausybėms, daugiašalėms organizacijoms ir privačiojo sektoriaus subjektams. Jo rašiniai nuolat publikuojami žiniasklaidoje. Be to, Karel yra bendrovių ir fondų valdybų narys, taip pat patariamųjų tarybų, įskaitant Nyderlandų finansų rinkų institucijos (AFM) Kapitalo rinkų komisiją, kapitalo rinkų priežiūros įstaigą, narys.

KONKURENCINGUMO MANIJA

Parengė Karel Lannoo

Šiais laikais tapo madinga Europą vadinti nekonkurencinga ir reikalauti ES lygmeniu imtis masinės dereguliacijos kampanijos. Tačiau tai, kiek probleminė yra ekonominės padėtis, priklauso nuo konkurencingumo apibrėžties, naudojamo bendro vardiklio, lyginamojo standarto ir nuo aplinkybių.

Be to, konkurencingumas prilyginamas reguliavimo panaikinimui, o tai klaidinga prielaida, tarsi problemą būtų galima išspręsti masine supaprastinimo kampanija. Taigi norint kontroliuoti šį naratyvą, svarbu naudoti tinkamus parametrus. Priešingu atveju jis galėtų tapti nevaldomas ir naudingas euroskeptikams.

Konkurencingumas vėl minimas kaip vienas iš politikos tikslų, nors jis ir nebuvo niekur dingęs. Reikia prisiminti precedentus. 2000 m. kovo mėn. oficialiai Lisabonos Europos Vadovų Tarybos priimta Lisabonos strategija ES siekė „tapti konkurencingiausia ir dinamiškiausia žinių ekonomika pasaulyje, užtikrinančia darnų ekonomikos augimą, daugiau ir geresnių darbo vietų bei didesnę socialinę sanglaudą“. Europos Komisijai konkurencingumas rūpėjo dar Jacques Delors laikais – tiesiog perskaitykite garsųjį 1994 m. Paul Krugman straipsnį, kuris tai vadino „pavojinga manija“. Tuomet J. Delors susirūpinimą kėlė tai, kad konkuruojant su JAV ir Japonija, Europoje augo nedarbas. Jo pasiūlytas sprendimas – investicijų į infrastruktūrą ir aukštąsias technologijas programa. Tai mes jau girdėjome.

Apie teisės aktų supaprastinimą irgi kalbama jau seniai. Supaprastintų vidaus rinkos teisės aktų (SLIM) iniciatyva pradėta įgyvendinti dar 1996 m., kai ES sudarė 15 valstybių narių. Komisijos narys Charles McCreevy (2004–2009 m.) 2005–2006 m. palankiai vertino reguliavimo „pauzes“, kol neištiko finansų krizė. Jean-Claude Juncker vadovaujamos Komisijos pirmininko pavaduotojui Frans Timmermans buvo pavesta įgyvendinti geresnio reglamentavimo programą. Nors visi šie planai nusipelnė pagyrų, verčiau derėtų šalinti pagrindines reglamentavimo sudėtingumo priežastis – pradedant sprendimų priėmimo procesu, baigiant prastu vykdymo užtikrinimu, o ne tiesiog gydyti simptomus. Tačiau 27 valstybių narių Sąjungai tai lengviau pasakyti nei padaryti.

Konkurencingumas, bent jau kaip apibrėžiama Mario Draghi pranešime, yra labiau susijęs su našumu ir BVP augimu, o tai gali duoti labai skirtingų rezultatų priklausomai nuo naudojamo bendro vardiklio. Vis dėlto yra ir kitų būdų, kaip įvertinti konkurencingumą. Būtų galima vertinti vidaus, o ne išorės konkurencingumą. Iš vidaus ES atrodo silpna, jos našumas, palyginti su JAV, mažėja. Tačiau iš išorės perspektyvos, ES turi prekybos ir einamosios sąskaitos perteklių, o JAV – didžiulį prekybos ir einamosios sąskaitos deficitą, nors tai, atrodo, nekelia problemų (gal tik prezidentui D. Trump’ui).

ES fiskalinė padėtis yra daug geresnė nei JAV ar net Japonijos, nors mums trūksta tikslių duomenų, kad galėtume savo padėtį palyginti su Kinija. 2024 m. ES biudžeto deficitas sudarė apie 3,5 proc. BVP, o JAV jis beveik dvigubai didesnis (6,4 proc.). JAV gali tai finansuoti tarptautinėse rinkose dėl JAV dolerio padėties pasaulyje, nors vidutinės trukmės laikotarpio palūkanos ES ir JAV skiriasi ir rodo rinkos susirūpinimą dėl JAV ekonomikos. Šiuo metu JAV dolerio šešių mėnesių rinkos skolinimo palūkanų norma yra 4,8 proc., o euro zonoje – 2,5 proc. (EURIBOR).

Be to, nuo 2021 m. vidurio, kai V. Putinas pradėjo manipuliuoti kainomis, energijos kainos ES buvo daug didesnės nei JAV. Tai – konkurencingumo problema gamybos pramonei ir visų pirma Vokietijai. Šiuo metu energijos kainos ES yra bent 50 proc. didesnės nei JAV.

Energetikos politika yra dar vienas geras diskusijų dėl reguliavimo panaikinimo pavyzdys: ar pernelyg didelis reguliavimas kelia problemų? Priešingai, ES turi bendrąją energijos rinką, kuri yra skirta paskirstymui, o ne gamybai, kurią kontroliuoja valstybės narės. Tai kelia sunkumų perteklinės gamybos šalims, nes dėl energijos trūkumo kitose šalyse kyla kainos. Kaip pavyzdį galima pateikti Švediją ir Vokietiją.

Be to, būtų galima kelti klausimą, ar nebūtų geriau panaikinti reguliavimą skaitmeniniame sektoriuje? Norime žodžio laisvės kaip JAV ir jokių turinio apribojimų? Norime oligopolinės rinkos, kokią turime dabar?

Šios trumpos įžvalgos rodo, kad bet kokias diskusijas apie konkurencingumą ir reguliavimo panaikinimą reikia vesti itin atsargiai, kad jos nenukryptų tik į kraštutinumus, nes tai galėtų pakenkti patikimos ekonomikos politikos formavimui.

EESRK NAUJIENOS

Aukšto lygio diskusijoje EESRK remia darbuotojams palank? dirbtin? intelekt?

EESRK surengtoje aukšto lygio diskusijoje pažymėta, kad dirbtinis intelektas keičia darbo vietas, todėl labai svarbu toliau skatinti į žmogų orientuotą dirbtinį intelektą ir remti politiką, užtikrinančią pusiausvyrą tarp spartaus dirbtinio intelekto plėtojimo Europoje ir socialinio teisingumo bei darbuotojų teisių.

Sausio mėnesį vykusioje plenarinėje sesijoje EESRK surengė diskusiją dėl dirbtinio intelekto diegimo darbe, kurios metu, be kita ko, kalbėjo EESRK pirmininkas **Oliver Röpke**, Europos Komisijos vykdomoji pirmininko pavaduotoja **Roxana Mînzatu** ir Lenkijos šeimos, darbo ir socialinės politikos ministro pavaduotoja **Katarzyna Nowakowska**.

Pradėdamas diskusiją **O. Röpke** pažymėjo, kad „dirbtinis intelektas yra viena iš svarbiausių pokyčius skatinančių šių dienų tendencijų – jis suteikia didžiulių galimybių, bet ir kelia rimtų iššūkių. Šiandienos diskusijoje dar kartą patvirtinta, kad svarbu dirbtinio intelekto politiką įtvirtinti Europos socialinių teisių ramsčio principais“.

R. Mînzatu pabrėžė: „Galvodami apie dirbtinį intelektą, ypač darbo vietoje, turėtume ieškoti būdų, kaip padidinti mūsų investicijas į mokslinius tyrimus ir inovacijas, ir kaip supaprastinti būdus, kad Europos įmonės galėtų vystytis šioje srityje ir galėtume sukurti Europos duomenimis ir Europos vertybėmis grindžiamas savo technologijas. Tvirtai laikydamiesi savo vertybių socialinių teisių ir lygybės srityje, užtikriname, kad Europos darbuotojų teisės pasaulyje, nesvarbu, ar DI naudojamas, ar ne, būtų vienodos, kad jie būtų apsaugoti ir kad būtų vykdoma į žmogų orientuota kontrolė.“

K. Nowakowska pažymėjo, kad dirbtinis intelektas darbo pasaulyje suteikia didžiulių galimybių didinti įmonių našumą ir konkurencingumą, tačiau taip pat iškėlė ne vieną klausimą dėl jo galimo poveikio darbo vietoms ir užimtumui, darbuotojų sveikatai ir saugai, darbo sąlygoms, bendrai darbo vietų kokybei ir socialinio dialogo vaidmeniui.

Nuomonės „Darbuotojams palankus dirbtinis intelektas“ priėmimas ir pridėta kontranuomonė

Po plenarinės sesijos diskusijos EESRK priėmė nuomonę „Darbuotojams palankus dirbtinis intelektas. DI potencialo išnaudojimo ir rizikos mažinimo svertai užimtumo ir darbo rinkos politikos kontekste“, kurią parengė pranešėja **Franca Salis-Madinier**. Nuomonė priimta 142 nariams balsavus už, 103 – prieš ir 14 – susilaikius. Jai nepritarė EESRK Darbdavių grupė, pateikusi kontranuomonę.

Nuomonėje EESRK pabrėžia, kad socialinis dialogas ir darbuotojų dalyvavimas atlieka labai svarbų vaidmenį išsaugant pagrindines darbuotojų teises ir propaguojant patikimą dirbtinį intelektą darbo pasaulyje. Be to, nurodoma, kad dabartinėmis taisyklėmis turėtų būti pašalintos su darbuotojų teisių apsauga darbe susijusios spragos ir užtikrinta, kad žmonės ir toliau kontroliuotų visą žmogaus ir mašinos sąveiką.

Darbdavių grupės kontranuomonė buvo pridėta prie nuomonės. Šios grupės nariai paaiškino, kad, jų nuomone, ES jau turi priemonių DI revoliucijai įgyvendinti ir esama teisinė sistema gali užtikrinti sklandų jo diegimą. (lm)

Jaunimas yra labai svarbus ES ir Viduržemio j?ros regiono šali? partnerystei

Viduržemio jūros regiono jaunimą reikėtų įtraukti į kiekvieną politikos formavimo ir įgyvendinimo etapą. Kaip pastebėta Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK) surengtoje diskusijoje, jaunimas daro poveikį ne tik politikai, bet ir gyvenimui.

Per sausio mėn. EESRK plenarinę sesiją surengta diskusija buvo susijusi su priimta nuomone Jaunimo dalyvavimo socialiniame ir pilietiniame dialoge Viduržemio jūros regione. Tai pirmoji EESRK nuomonė, kurioje atsižvelgiama į šio regiono jaunimo atstovų indėlį. Prie nuomonės projekto rengimo proceso prisidėjo aštuoni jaunimo atstovai.

Per diskusiją už Viduržemio jūros regioną atsakinga Komisijos narė **Dubravka Šuica** pabrėžė jaunimo svarbą regiono gerovei, stabilumui ir atsparumui. „Viduržemio jūros regiono ateitis – jaunimo rankose.

Siekdami bendros ir tvarios ateities turime tiesiogiai bendradarbiauti su jaunąja karta, kad mūsų politika būtų formuojama ir prioritetai būtų nustatomi atsižvelgiant į jų nuomonę. Kartu formuosime naująjį Vidužemio jūros regiono paktą investuodami į švietimą, darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą.“

EESRK pirmininkas **Oliver Röpke** pritarė naujajam Komisijos narės D. Šuica paktui, kuriame nagrinėjami investicijų, tvarumo ir migracijos klausimai, ir pridūrė, kad pilietinė visuomenė turi aktyviai dalyvauti jį rengiant. „Jaunimo dalyvavimas yra labai svarbus regiono ateičiai, todėl EESRK yra įsipareigojęs užtikrinti, kad į jaunimo nuomonę būtų atsižvelgta formuojant politiką ir priimant sprendimus. Kartu su Vidužemio jūros sąjunga ir Anna Lindh fondu siekiame sukurti taikų ir klestintį Vidužemio jūros regioną.“

Pabrėždama jaunimo atstovų indėlio rengiant nuomonę svarbą, Anna Lindh fondo pirmininkė princesė **Rym Ali** teigė, kad bendradarbiavimas su jaunimu yra ne tik svarbus, bet ir labai reikalingas ir generatyvinis. „Iššūkiai labai dideli. Be jaunimo pritarimo, be galimybių jiems dalyvauti lygiomis teisėmis, sprendimo ateičiai nerasime. Jie turi dalyvauti“, – teigė ji.

Prie nuomonės prisidėjusi jaunimo atstovė **Eliane El Haber**, UNESCO 4-ojo darnaus vystymosi tikslo jaunimo ir studentų tinklo patarėja, pritarė EESRK iniciatyvai aktyviai įtraukti jaunimą, turintį įvairios regioninės, lyčių, švietimo ir kultūrinės patirties.

EESRK ir TDO suvienija j?gas aukšto lygio konferencijoje, kad formuot? teising? ir ?trauki? dirbtiniu intelektu grindžiam? ateit?

Dirbtinis intelektas keičia darbo pasaulį beprecedenčiu tempu, o tai darbuotojams, įmonėms ir politikos formuotojams tiek suteikia galimybių, tiek kelia iššūkių. Vasario 3 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ir Tarptautinė darbo organizacija (TDO) kartu surengė aukšto lygio konferenciją „Socialinis teisingumas skaitmeniniame amžiuje. Dirbtinio intelekto poveikis darbui ir visuomenei“.

Aukšto lygio konferencijoje įžymūs vadovai, įskaitant kelis ES šalių darbo ministrus, svarstė strategijas, kaip išnaudoti DI potencialą, kartu sprendžiant rizikos, kurią jis kelia darbuotojų teisėms ir darbo rinkoms, klausimą. Šiuo renginiu labai prisidėta prie Pasaulinės socialinio teisingumo koalicijos veiklos, pabrėžiant, kad reikia suderinto požiūrio į DI valdymą tiek Europos, tiek pasauliniu lygmeniu. Šią bendrą aukšto lygio konferenciją kartu surengė EESRK Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius (SOC) ir TDO.

Raginimas kurti etišką ir įtraukų DI

Pradėdamas konferenciją, EESRK pirmininkas **Oliver Röpke** pabrėžė, kad skubiai reikia į žmogų orientuoto požiūrio į dirbtinį intelektą, ir teigė, kad *„dirbtinis intelektas jau dabar keičia mūsų visuomenę ir darbo rinkas, todėl atsiranda ir galimybių, ir iššūkių. EESRK ir jo organizacijos partnerės yra įsipareigojusios užtikrinti, kad dirbtinis intelektas būtų socialinio teisingumo, darbuotojų teisių stiprinimo, įtraukties skatinimo ir naujų nelygybės atvejų prevencijos varomoji jėga. Siekiant, kad ateities DI būtų teisingas ir*

orientuotas į žmogų, reikia imtis kolektyvinių veiksmų – nuo politikos formuotojų iki socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės – siekiant užtikrinti, kad technologijos tarnautų žmonėms, o ne jiems kenktų.“

TDO generalinis direktorius **Gilbert F. Houngbo** pabrėžė iniciatyvios politikos svarbą siekiant sušvelninti trikdantį DI poveikį darbo vietoms ir darbo sąlygoms: „*Turime užtikrinti, kad dirbtinis intelektas būtų formuojamas skatinant socialinį teisingumą. Tai reiškia, kad, be kita ko, būtina remti darbuotojus, įskaitant jų įgūdžius ir socialinę apsaugą; sudaryti palankesnes sąlygas visų dydžių įmonėms visame pasaulyje naudotis DI technologijomis, kad būtų galima pasinaudoti našumo privalumais; ir užtikrinti, kad integruojant DI darbo vietoje būtų apsaugotos darbuotojų teisės, o vykdant skaitmeninę pertvarką būtų skatinamas socialinis dialogas.*“

Dviejose podiumo diskusijose aukšto lygio pranešėjai pasidalijo savo įžvalgomis apie iššūkius ir galimybes, su kuriais, jų nuomone, bus susiduriama pasitelkiant DI siekiant ateityje skatinti deramą darbą ir įtraukias darbo rinkas bei prisidėti prie lyčių lygybės užtikrinimo. Podiumo diskusijose dalyvavo ES darbo ministrai **Agnieszka Dziemianowicz-Bąk** (Lenkija), **Yolanda Díaz** (Ispanija), **Níki Keraméos** (Graikija) ir **Maria do Rosário Palma Ramalho** (Portugalija), taip pat Prancūzijos vyriausybės atstovė TDO ir G7-G20 **Anousheh Karvar** bei daug kitų pranešėjų.

Diskusijose paaiškėjo, kad nors ir esama rizikos, susijusios su dirbtinio intelekto diegimu, nereikėtų radikaliai priešintis šiai naujai technologijai. Tačiau labai svarbu sutelkti dėmesį į socialinį dialogą ir įtraukti darbuotojus į dirbtinio intelekto diegimą, koncentruojantis į darbuotojų perkvalifikavimą ir jų kvalifikacijos kėlimą. Tinkamas ir kontroliuojamas DI diegimas ir reguliavimas padės išvengti didelių sukrėtimų ir sudarys sąlygas šiai technologijai sumažinti pasikartojančių užduočių skaičių nebūtinai lemiant didelio masto darbuotojų atleidimą. (lm)

Elektros energijos rinkoje EESRK si?lomas elektros objektas: reguliuoti, kai tai b?tina, ir privatizuoti, kai tai ?manoma

„Elektros energijos rinką būtina reformuota taip, kad ji neapsiribotų vien siekiu įgyvendinti 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslus. Gyvybiškai svarbu užtikrinti tiekimo saugumą, stabilias ir prieinamas kainas, taip pat teisę į energiją, kad būtų apsaugotos pažeidžiamos grupės“, – teigia Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas.

Sausio mėn. paskelbtoje nuomonėje „Elektros energijos tiekimo ir kainodaros ateitis ES“, kurią parengė pranešėjai **Jan Dirx** ir **Thomas Kattnig**, EESRK pasisako už vyriausybės reguliavimo, kai tai būtina, ir privataus verslumo, kai tai įmanoma, modelį ir rekomenduoja sukurti elektros objektą.

Tai galėtų būti vyriausybės įsteigta bendrovė, kuri elektros energijos rinkoje atliktų rinkos formuotojo vaidmenį, taip siekiant užtikrinti poveikio klimatui neutralumą, tiekimo saugumą ir stabilias bei prieinamas kainas.

Komiteto nuomone, būtinus elektros energijos rinkos pokyčius reikėtų atlikti trimis etapais:

- 1 etapas – nuo dabar iki 2030 m.

  Elektros objekto portfelis didės įtraukiant (ne CO_2) elektros energijos gamybos derinį. Šiuo laikotarpiu prekyba elektros energija bus vykdoma kitos paros prekybos pagrindu, tačiau elektros objekto įtaka rinkai didės.

- 2 etapas – 2030–2040 m.

  Elektros objektas užims rinkos formuotojo padėtį ir, sudarydamas tiekimo sutartis, kontroliuos atitinkamą rinkos pasiūlos dalį. Šiuo laikotarpiu bus atitinkamai pritaikyta prekyba kitos paros pagrindu.

- 3 etapas – 2040–2050 m.

  Elektros objektas optimizuos elektros energijos tiekimą, kad nuo 2050 m. būtų užtikrintas tvarus ilgalaikis nulinio ŠESD kiekio elektros energijos tiekimas, taikant stabilias ir nuspėjamas kainas. (mp)

Siekdama apginti savo interesus, ES turi persvarstyti savo Arkties strategiją?

ES teisėtus interesus europinėje Arktyje geriausiai padės apginti ES Arkties strategija, kuria stiprinamas pilietinės visuomenės dalyvavimas priimant visus svarbius sprendimus. Glaudus bendradarbiavimas su Grenlandija taip pat yra labai svarbus siekiant tvarių investicijų Arktyje, kad būtų užtikrintas regiono klestėjimas ir atsparumas.

EESRK parengė ir sausio mėn. plenarinėje sesijoje priėmė nuomonę savo iniciatyva „Europos Arkties strategijos plėtojimas palaikant dialogą su pilietine visuomene“, kurioje pabrėžiamas svarbus Arkties vaidmuo Europos strateginiam savarankiškumui, atsparumui ir konkurencingumui.

EESRK narys ir šios nuomonės pranešėjas **Anders Ladefoged** sakė: „Šioje naujoje mūsų nuomonėje dėl ES Arkties politikos pateikiame pilietinės visuomenės požiūrį į tai, kaip ES galėtų plėtoti savo politiką šiame regione, kad apgintų savo interesus ir padėtų užtikrinti regiono atsparumą ir klestėjimą jame gyvenantiems žmonėms.

EESRK taip pat remia ir skatina visapusiškas konsultacijas ir bendradarbiavimą su Arkties čiabuviais. Šiomis aplinkybėmis EESRK narys ir nuomonės bendrapranešėjis **Christian Moos** teigė: „Europinės Arkties

valstybių interesus geriausia ginti kartu, bendradarbiaujant šiaurinėms ES valstybėms narėms ir įgyvendinant Europos Arkties regiono strategiją, kurioje turi būti užtikrintas pilietinės visuomenės dalyvavimas ir remiamos vietos bendruomenės ir čiabuvių teisės.

Grenlandijai, kurios padėtis taip pat nagrinėjama nuomonėje, kaip ir europinei Arkčiai, būdingos panašios galimybės ir iššūkiai, kuriuos lemia spartūs pokyčiai regione.

Grenlandijos klausimu **Christian Moos** sakė: „Glaudesnis Europos bendradarbiavimas, įskaitant bendradarbiavimą Grenlandijoje, yra itin svarbus siekiant tvarių investicijų į Europos Arkties regioną, kad jis taptų klestinčiu ir atspariu.

Vienas iš pagrindinių Grenlandijos gyventojų prioritetų – stiprinti jų, kaip tautos, apsisprendimą šūkiu „nothing about us, without us“ ('nieko apie mus be mūsų). Vis dėlto ES laikoma artima sąjungininke, kuri remiasi bendromis vertybėmis, pavyzdžiui, žmogaus teisėmis ir socialiniu dialogu. (at)

Kad išlaikyt? pranašum?, Europa pirmenyb? privalo teikti konkurencingumui ir integracijai

Norėdama sustiprinti savo pasaulinį konkurencingumą, padidinti našumą ir užtikrinti, kad bendroji rinka ir toliau būtų ekonominės galios ramstis, ES turi sutelkti dėmesį į konkurencijos politiką.

Sausio mėn. plenarinėje sesijoje Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) priėmė nuomonę *Konkurencijos politika – ES konkurencingumo pagrindas*. Nuomonėje raginama labiau integruoti nacionalinę šalių ekonomiką ir taikyti pažangesnes valstybės pagalbos strategijas, kad būtų išlaisvintas Europos ekonominis potencialas ir sprendžiami pagrindiniai pasauliniai uždaviniai, įskaitant skaitmenizaciją, klimato kaitą ir atsparumą.

EESRK pabrėžė, kad konkurencijos politika yra itin svarbi skatinant inovacijas, tvarumą ir ekonomikos augimą. „Konkurencija ir konkurencingumas nėra tarpusavyje nesuderinami dalykai, – teigia pranešėja Isabel Yglesias. – Taikant supaprastintas procedūras, naudojant lanksčias priemones ir turint pakankamus išteklius, konkurencijos politika gali didinti ES įmonių ir piliečių gerovę.“

Naujosiomis ES konkurencijos taisyklėmis, pavyzdžiui, **Skaitmeninių rinkų aktu (SRA)** ir **Užsienio subsidijų reglamentu (USR)**, jau sprendžiamos rinkos iškraipymų problemos ir stiprinama bloko padėtis pasaulyje. Tačiau EESRK ragina imtis tolesnių priemonių, skirtų modernizuoti susijungimų vertinimus ir užtikrinti, kad inovacijomis grindžiami susijungimai būtų veiksmingai kontroliuojami, net jei jie nesiekia dabar nustatytų ES ribų.

Nuomonėje pabrėžiamas gyvybiškai svarbus valstybės pagalbos vaidmuo remiant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Tačiau menkas subsidijų koordinavimas gali pakenkti našumui ir augimui. Tyrimai rodo, kad jeigu jos būtų geriau koordinuojamos ES mastu, našumas galėtų padidėti daugiau kaip 30 proc. EESRK rekomenduoja suderinti subsidijas visose valstybėse narėse, kad būtų sustiprintos Europos vertės grandinės

ir išvengta neveiksmingumo.

Bendriems Europos interesams svarbūs projektai (BEISP) ir siūlomas **Europos konkurencingumo fondas** turėtų būti kuriami atsižvelgiant į visos Europos perspektyvą, kad būtų skatinamos didelio masto pramonės inovacijos. Šiomis priemonėmis privaloma užtikrinti, kad nauda būtų sąžiningai paskirstyta visoje Sąjungoje, skatinant tvarumą ir atsparumą.

EESRK pabrėžia, jog norinti, kad ES taptų pasauline lydere, reikia:

- didesn?s integracijos siekiant sumažinti neteisingai paskirstomas subsidijas ir padidinti našum?;
- griežtesni? taisykli?, kuriomis siekiama apsaugoti Europos inovacijas užsienio ?sigijim? atvejais;
- supaprastinti ir paspartinti konkurencijos ir valstyb?s pagalbos proced?ras, kad b?t? padidintas veiksmingumas;
- subalansuota susijungim? politikos, kuria skatinamos inovacijos, tvarumas ir investicijos ? infrastrukt?r?. (ll)

EESRK ragina reformuoti ES valstyb?s pagalbos taisykles siekiant paremti socialin?s ekonomikos subjektus

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) paragino keisti Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisykles siekiant pripažinti ir geriau atliepti socialinės ekonomikos subjektų poreikius, nes šie subjektai atlieka esminį vaidmenį sprendžiant visuomenės uždavinius.

Sausio mėn. plenarinėje sesijoje priimtoje nuomonėje **„Kaip remti socialinės ekonomikos subjektus pagal valstybės pagalbos taisykles? Svarstymai atsižvelgiant į Enrico Lettos pranešime pateiktus pasiūlymus“**, EESRK įspėja, kad pagal galiojančias taisykles nesuteikiama tinkama parama šioms įmonėms, kurios dažnai reinvestuoja savo pelną į socialinių tikslų siekimą, užuot paskirsčiusios jį investuotojams.

„Norime, kad kuo daugiau žmonių suprastų veiksmingo konkurencijos ir valstybės pagalbos reguliavimo naudą tiek socialinės ekonomikos įmonėms, tiek visai visuotinės svarbos paslaugų sistemai“, – teigė nuomonės pranešėjas **Giuseppe Guerini**.

ES socialinės ekonomikos subjektuose – nuo kooperatyvų iki savidraudos draugijų ir fondų – dirba daugiau kaip 11 mln. žmonių, t. y. 6,3 proc. dirbančių gyventojų. Tokie subjektai veikia įvairiose srityse, kaip antai socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir skurdo mažinimo. Nepaisant jų indėlio, daugelis susiduria su sisteminėmis kliūtimis, trukdančiomis užsitikrinti ilgalaikį investicinį kapitalą ir dalyvauti viešųjų pirkimų procesuose, nes dabartinėje reguliavimo sistemoje dažnai neatsižvelgiama į tai, kad jie vykdo ne pelno ar solidarumu grindžiamą veiklą.

Be kita ko, EESRK nuomonėje pabrėžiama, kad valdžios institucijos nepakankamai naudojasi esamomis priemonėmis, pavyzdžiui, Bendruoju bendrosios išimties reglamentu (BBIR) ir visuotinės ekonominės svarbos paslaugų sistema (VESP).

Todėl Komitetas ragina supaprastinti ir modernizuoti BBIR nustatytas pernelyg sudėtingas ir jau pasenusias taisykles, skirtas palankių sąlygų neturinčių ir neįgalių darbuotojų užimtumui remti, atsižvelgiant į kai kurias E. Lettos pranešime dėl bendrosios rinkos pateiktas rekomendacijas.

Nors EESRK palankiai vertina tai, kad neseniai buvo padidintos *de minimis* pagalbos viršutinės ribos (300 000 EUR – paprastoms įmonėms ir 750 000 EUR – VESP subjektams), jis taip pat teigia, kad specialiai pritaikytos priemonės, pavyzdžiui, BBIR arba konkrečios su VESP susijusios nuostatos, geriau atlieptų socialinės ekonomikos subjektų poreikius tokiose srityse kaip sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų. (ll)

Kad ekonomika b?t? atspari, konkurencinga ir ? trauki, b?tinos konkre?ios reformos ir ryžtingi veiksmai

Palyginti su tokiomis panašiomis pasaulio ekonomikomis kaip Jungtinės Valstijos, euro zona turi kuo skubiau atremti šiuos iššūkius: mažą darbo našumą, mažėjantį konkurencingumą ir lėtėjantį ekonomikos pagreitį. Siekiant šią tendenciją pakreipti priešinga linkme, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ragina skubiai parengti suderintą strategiją.

EESRK savo nuomonėje *2025 m. euro zonos ekonominė politika* išdėstė planą ekonomikos augimui skatinti šiuo tikslu stiprinant vidaus rinką, mažinant biurokratizmą ir užtikrinant fiskalinį tvarumą. Be to, politinėmis priemonėmis turi būti atsižvelgiama į pokyčius skatinančias tendencijas, pavyzdžiui, dirbtinį intelektą (DI) ir dėl visuomenės senėjimo patiriamą spaudimą.

Po išorės sukrėtimų, tokių kaip COVID-19 pandemija ir energetikos krizė, euro zonoje kyla didelių ekonominių iššūkių. Nors buvo dedamos pastangos stabilizuoti padėtį, tokiems probleminiams klausimams, kaip vidaus ekonominis neapibrėžtumas, demografiniai poslinkiai ir didėjantis fiskalinis spaudimas, išspręsti reikia drąsių reformų.

EESRK pateikė trijų etapų metodą našumui ir konkurencingumui didinti: vidaus rinkos stiprinimas, pramonės politikos derinimas ir biurokratizmo mažinimas. Fiskalinis tvarumas yra labai svarbus ir jam būtina subalansuota sistema, tvirtesnis ES bendradarbiavimas ir pastangos pasinaudoti nepanaudotomis pajamomis. Investicijos tebėra silpnoji vieta, todėl reikia didinti rizikos kapitalą ir plėtoti inovacijoms palankią politiką.

Be to, labai svarbus yra darbo rinkos atsparumas ir jam būtinas lankstumas, teisingas darbo užmokestis, socialinės apsaugos reformos ir dirbtiniu intelektu grindžiamų įgūdžių ugdymas. EESRK pabrėžia, kad reikia bendros ES ir jos valstybių narių atskaitomybės, taip palaikant geresnį politikos koordinavimą. Ryžtingais veiksmais ir strateginėmis investicijomis euro zona gali sukurti atsparią, konkurencingą ir tvarią ateities ekonomiką. (tk)

Europai l??iau ?gyvendinant DVT, b?tina skubiai imtis veiksm? d?l maisto sistem?

Europos pažanga siekiant darnaus vystymosi tikslų (DVT) gerokai sulėtėjo, todėl būgštaujama, ar bus įgyvendinti 2030 m. uždaviniai. Kaip nurodoma 2025 m. Europos darnaus vystymosi ataskaitoje, kurią paskelbė JT darnaus vystymosi sprendimų tinklas, įgyvendinamų DVT pažangos tempas 2020–2023 m. buvo daugiau nei perpus lėtesnis nei ankstesniu laikotarpiu.

2016–2019 m. pažanga buvo pakilusi 1,9 punkto, tačiau vėlesniais metais ji sumažėjo iki vos 0,8 punkto. Toks sulėtėjimas siejamas su augančiais aplinkos, socialiniais ir geopolitiniais iššūkiais. Didelį susirūpinimą tebekelia 2-asis DVT (bado panaikinimas), nes visoje Europoje vis dar kyla apsirūpinimo maistu saugumo ir tvarumo problemų.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) atliko atskirą tyrimą, kuriame pabrėžiama būtinybė keisti mitybos įpročius, kad būtų remiamas tvarus žemės ūkis ir gerinama visuomenės sveikata.

Pasikeitus ES vadovybei, ekspertai ragina vykdyti griežtesnę politiką ir daugiau investuoti, kad pažanga siekiant DVT vėl paspartėtų. Lemiamu veiksniu laikomas pasaulinis bendradarbiavimas ir finansavimas, todėl tikimasi, kad 2025 m. birželio mėn. Ispanijoje vyksiančioje *4-ojoje tarptautinėje vystymosi finansavimo konferencijoje* pagrindinis klausimas bus finansinės paramos tvarumui didinimas.

JT darnaus vystymosi sprendimų tinklo pirmininko pavaduotojas ir pagrindinis ataskaitos autorius **Guillaume Lafortune** įspėja, kad auganti geopolitinė įtampa trukdo tvarumo siekiams, tačiau jis nepraranda optimizmo.

„Pasaulis tampa vis pavojingesnis, nestabilus ir neprognozuojamas, – teigė jis. – Nepaisant to, žmonės, ypač jaunimas, yra už tvarų vystymąsi. Atsižvelgiant į pasaulio ekonomikos dydį ir turimas technologijas, darnus vystymasis pasaulyje yra visiškai įmanomas.“

„DVT įgyvendinimo sėkmė tiesiogiai priklauso nuo tvarių ir atsparių maisto sistemų. Norint paspartinti veiksmus, reikia ryžtingesnių mechanizmų, kurie apsaugotų ūkininkų, smulkiųjų maisto gamintojų ir kitų maisto tiekimo grandinės dalyvių pragyvenimo šaltinį. Tačiau taip pat turime kovoti su nesąžiningu paskirstymu ir užtikrinti teisingą pertvarką“, – pažymėjo EESRK Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriaus (NAT) pirmininkas **Peter Schmidt**, kartu paraginęs labiau įtraukti pilietinę visuomenę.

Likus vos penkeriems metams, ES turi priimti lemiamą sprendimą: veikti ryžtingai arba rizikuoti, kad nebus įvykdyti jos įsipareigojimai užtikrinti tvarią ir teisingą ateitį. (ks)

2025 m. ES ekologini? iniciatyv? apdovanojim? ceremonija. Teikite paraišk? dabar!

Vasario 11 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) paskelbė, kad galima pradėti teikti paraiškas dėl ketvirtą kartą organizuojamų ES ekologinių iniciatyvų apdovanojimų suteikimo renginio; paraiškas galima teikti iki 2025 m. balandžio 27 d.

Šiais apdovanojimais atkreipiamas dėmesys į meistriškumą ekologinės vertės grandinėje, pripažįstant išskirtinį indėlį įvairiose kategorijose, pavyzdžiui, geriausio ekologinio ūkio ūkininko, miesto, regiono, maisto perdirbimo MVĮ, mažmenininko, restorano ir (arba) maitinimo paslaugų įmonės. EESRK konkrečiai prižiūri tris kategorijas:

- Geriausios ekologišk? maisto produkt? perdirbimo MV?
- Geriausio ekologišk? maisto produkt? mažmenininko
- Geriausio ekologiško restorano (maitinimo paslaug? ?mon?s)

Nugalėtojai bus paskelbti 2025 m. rugsėjo 23 d. (ES ekologiškų produktų dieną). Raginame ekologiškų produktų suinteresuotuosius subjektus, įskaitant ūkininkus, perdirbėjus, mažmenininkus ir valdžios institucijas, teikti paraiškas.

Išsamesnės informacijos apie atitiktį reikalavimams ir paraiškas rasite Europos Komisijos interneto svetainėje. Klausimus apie EESRK prižiūrimas kategorijas galite siųsti adresu EUorganicawardsEESC@eesc.europa.eu.

Šia iniciatyva remiamas ES ekologinės gamybos veiksmų planas, kuriuo skatinama ekologinė gamyba ir vartotojų informuotumas. (ks)

2025 m. pilietin?s visuomen?s savait?: dalyvaukite pokalbyje!

Antrojoje EESRK 2025 m. pilietinės visuomenės savaitėje, kuri vyks kovo 17–20 d., daugiausia dėmesio bus skiriama *sanglaudos ir dalyvavimo stiprinimo poliarizuotoje visuomenėje* klausimui.

Užsiregistruokite dabar čia!

Dar yra laiko užsiregistruoti į antrąją EESRK pilietinės visuomenės savaitę, per kurią Europos pilietinė visuomenė, ES politikos formuotojai, ekspertai, žurnalistai ir kt. susitiks aptarti vieną iš aktualiausių šiandienos iššūkių, t. y.kaip kovoti su mūsų visuomenės poliarizacija.

Dėl vienų metu vykstančių krizių – pandemija, klimato kaita, didėjančios pragyvenimo išlaidos, didėjantys pajamų skirtumai – poliarizacija išplito visoje ES ir už jos ribų, dėl to padidėjo socialinis susiskaidymas, sumažėjo pasitikėjimas demokratinėmis institucijomis ir susilpnėjo bendruomenės vienybė.

Šiomis aplinkybėmis 2025 m. pilietinės visuomenės savaitė yra drąsus raginimas imtis veiksmų siekiant skatinti socialinę sanglaudą ir stiprinti demokratinį dalyvavimą. Šis keturias dienas truksiantis forumas, kurio metu bus rengiamos aktyvios diskusijos ir bendri praktiniai seminarai, bus unikali platforma visiems dalyvauti svarbiose diskusijose, dalytis geriausia praktika ir bendradarbiauti ieškant praktinių sprendimų.

Ko tikėtis?

2025 m. pilietinės visuomenės savaitėje numatyta **EESRK ryšių palaikymo grupės** vadovaujamos podiumo diskusijos, taip pat **Europos piliečių iniciatyvos (EPI) diena** ir **EESRK pilietinės visuomenės premijos** įteikimo ceremonija.

Renginį pradės mokslininkė, rašytoja ir politikos apžvalgininkė **Albena Azmanova**, kuri pasakys pagrindinę kalbą, skatinančią susimąstyti, ir taip suteiks pagrindą tolesnėms diskusijoms.

Vėliau aukšto lygio grupėje aptarsime, ar vis dar esame „Susivieniję įvairovėje?“. Diskusijoje dalyvaus Europos Parlamento pirmininko pavaduotojas **Younous Omarjee**, ES Tarybai pirmininkaujančios Lenkijos už pilietinę visuomenę atsakinga ministrė **Adriana Porowska**, EESRK pirmininkas **Oliver Röpke**, Ryšių palaikymo grupės bendrapirmininkė **Brikena Xhomaqi**, Europos judėjimo generalinis sekretorius **Petros Fassoulas** ir Moldovos jaunimo tarybos atstovė **Mădălina-Mihaela Antoci.**

Pilietinės visuomenės savaitės metu svarstysime, kaip pilietinis ugdymas gali padėti sumažinti atotrūkį, kaip Europa gali pirmauti inovacijų srityje nepažeisdama savo vertybių ir kaip užtikrinti, kad būstas būtų įperkamesnis ir tvaresnis, kartu sprendžiant energijos nepritekliaus problemą ir remiant kelių kartų gyvenimą drauge. Taip pat nagrinėsime, kaip būtų galima stiprinti pilietinę visuomenę teikiant viešąją ir filantropų paramą, kaip užtikrinti, kad ES politikoje būtų atsižvelgiama į vietos poreikius vykdant žaliąją ir mėlynąją pertvarką, ir kaip veiksmingiau pripažinti ir apsaugoti pilietinę visuomenę ir su ja bendradarbiauti visoje Europoje.

Specialioje sesijoje, kuri bus surengta kartu su Europos Parlamentu, bus konkrečiai aptarta daugiametė finansinė programa (DFP) ir jos poveikis pilietinei visuomenei.

2025 m. EPI diena

Kovo 18 d. Europos piliečių iniciatyvos dieną daugiausia dėmesio bus skiriama galingai dalyvaujamosios demokratijos priemonei – **Europos piliečių iniciatyvai (EPI)**. Ši Lisabonos sutartimi numatyta iniciatyva suteikia piliečiams galimybę paraginti Europos Komisiją siūlyti naujus ES teisės aktus konkrečiu klausimu. Kad iniciatyvą apsvarstytų Komisija, organizatoriai turi surinkti 1 mln. jai pritariančių piliečių parašų.

Aukšto lygio diskusijose ir interaktyviuose praktiniuose seminaruose dalyviai nagrinės svarbias temas, pavyzdžiui, Europos piliečių iniciatyvos vaidmenį kovojant su poliarizacija ir būdus, kaip užtikrinti didesnę paramą visose valstybėse narėse. Ypatingas dėmesys bus skiriamas aptarti, kaip pilietinės visuomenės organizacijos gali aktyviai dalyvauti EPI procese, kad formuojant Europos politiką būtų išgirstas piliečių balsas.

Dalyviai taip pat turės unikalią galimybę tiesiogiai bendrauti su buvusiais, dabartiniais ir būsimais EPI organizatoriais ir pasidalyti geriausia praktika ir įgyta patirtimi, kuriomis galėtų pasinaudoti savo kampanijose.

Be to, renginyje bus pabrėžta poveikio strategijų svarba didinant EPI ir piliečių forumų veiksmingumą, daugiausia dėmesio skiriant galimybėms aktyviau vykdyti tolesnius su teisėkūra susijusius ES institucijų veiksmus.

Civil Society Prize 2025

Paskutinę 2025 m. pilietinės visuomenės savaitės dieną, be kita ko, bus surengta 15-oji **EESRK pilietinės visuomenės premijos** įteikimo ceremonija.

Šio iškilaus EESRK teikiamo Pilietinės visuomenės apdovanojimo tikslas – atkreipti dėmesį išskirtinį pilietinės visuomenės indėlį kuriant Europos tapatybę bei pilietiškumą, taip pat propaguojant bendras vertybes, skatinančias Europos integraciją. Ji kasmet skiriama asmenims ir pilietinės visuomenės organizacijoms už jų novatoriškus ir kūrybiškus ne pelno projektus įvairiomis ES aktualiomis temomis.

Šiais metais premija bus skirta trims projektams, kuriais sprendžiama žalinga ES visuomenės poliarizacijos problema.

Ši savaitė bus baigiama dinamiška baigiamąja sesija, kurioje kalbės vykdomasis Europos Komisijos pirmininko pavaduotojas (dar nepatvirtinta), Europos Parlamento pirmininko pavaduotoja **Katarina Barley**, EESRK pirmininkas **Oliver Röpke** ir „Democracy Foundation“ censtro Serbijoje generalinė sekretorė **Nataša Vučković**.

Dalyvaukite pokalbyje!

Keturias dienas vyksiančios įžvalgios diskusijos, įkvepiantys aukšto lygio pranešėjai ir puikios galimybės užmegzti ryšius 2025 m. pilietinės visuomenės savaitė bus renginys, kurio nenorėtumėte praleisti. Registruokitės jau dabar, prisijunkite prie mūsų ir žodžius paverskite veiksmais. Jūsų balsas svarbus kuriant darnesnę ir dalyvaujamąją Europą!

Visa programa pateikiama čia.

Registruokitės čia iki kovo 12 d. (ma)

Kasmetinis EESRK jaunimo renginys – ateities lyderi? susib?rimas

2025 m. kovo 13–20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) surengs kasmetinį jaunimui skirtą renginį „Tavo Europa, tavo balsas!“. „Tavo Europa, tavo balsas!“ renginyje dalyvauja daugiau kaip 130 dalyvių iš visos Europos ir kitų šalių. Šis unikalus renginys suburia vidurinių mokyklų moksleivius, jaunimo organizacijų atstovus ir 16–25 metų amžiaus nacionalinių jaunimo tarybų atstovus iš visų 27 ES valstybių narių, 9 šalių kandidačių ir Jungtinės Karalystės.

Jis suteikia jaunimui galimybę aktyviai prisidėti prie Europos ateities formavimo dalyvaujant įvairiuose praktiniuose seminaruose, forumuose ir diskusijose. Šiais metais renginys pavadintas „Suteikti jaunimui balsą“, o dalyviai aptars įvairias svarbias temas, pavyzdžiui, tvarumo, socialinės įtraukties, skaitmeninės pertvarkos ir kt.

Šių diskusijų rezultatai ir surinktos įžvalgos bus perduoti EESRK antrosios pilietinės visuomenės savaitės dalyviams ir taip pat bus propaguojami 2025 m. birželio mėn. Europos Parlamento Strasbūre organizuojamame Europos jaunimo renginyje.

Renginiu pabrėžiama, kaip svarbu, kad jaunimo dalyvavimas lemtų pilietinius veiksmus, dalyvaujamąją demokratiją ir Europos politikos formavimą.

Sekite informaciją apie šio svarbaus susirinkimo rezultatus ir iniciatyvas. (kc)

GRUPI? NAUJIENOS

Konkurencingumo kelrodis – savalaikis žingsnis siekiant atgaivinti Europos ekonomikos varikl?

Stefano Mallia, EESRK Darbdavių grupės pirmininkas

Sausio 29 d. Europos Komisija priėmė Konkurencingumo kelrodį – labai svarbų ir savalaikį žingsnį siekiant atgaivinti Europos ekonomikos variklį, kuriuo nubrėžtas ateinančių penkerių metų ES kursas.

ES darbdaviai jau seniai ragino priimti visa apimančią konkurencingumo darbotvarkę ir palankiai vertina tris kelrodžio ramsčius: inovacijų ir našumo atotrūkio mažinimas, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir konkurencingumo derinimas ir priklausomybės mažinimas siekiant užtikrinti tiekimo grandinių saugumą. Tai labai svarbūs veiksmai Europai, kad ji galėtų konkuruoti pasauliniu mastu, pritraukti ir išlaikyti talentus ir skatinti inovacijas.

Tačiau galutinė kelrodžio sėkmė priklauso nuo konkrečių priemonių parengimo ir jų įgyvendinimo laiku. Lemiamą vaidmenį atliks tokios svarbios iniciatyvos kaip bendrasis supaprastinimo rinkinys, švarios pramonės kursas ir horizontalioji bendrosios rinkos stiprinimo strategija. Vis dėlto vien pervadintos strategijos ir skambūs pavadinimai negali apsaugoti mūsų nuo būsimų iššūkių.

Pavyzdžiui, **reglamentavimo sistemos supaprastinimas** yra pirmas ir skubiausias žingsnis. Labai svarbu mažinti biurokratiją ir didinti spartą bei lankstumą. ES įmonių veiksmams pernelyg ilgai trukdė itin sudėtingas ir vangus sprendimų priėmimas. Taip pat reikia atlikti prasmingą konkurencingumo patikrą, kad naujomis teisėkūros ir reguliavimo priemonėmis būtų padedama, o ne trukdoma verslui augti.

Kelrodyje pagrįstai daug dėmesio skiriama **inovacijų skatinimui sukuriant tvirtą kapitalo rinkų sąjungą** ir struktūrinių kliūčių šalinimui siekiant **išlaisvinti Europos giliųjų technologijų, švarios energijos ir pažangiosios gamybos potencialą**, kartu sukurti produktyvią ekosistemą startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms.

Vis dar neužbaigta kurti kapitalo rinkų sąjunga iš tiesų primena, kad negalime sau leisti delsti. Nors kelrodyje skatinamas geresnis nacionalinių vyriausybių investicijų koordinavimas, jame trūksta aiškaus kitų bendrų finansavimo šaltinių plano. Pasaulis mūsų nelauks.

Lenktynės jau vyksta, todėl atėjo metas įjungti aukščiausią ekonomikos variklio pavarą. Konkurencingumo išlaisvinimas yra ne tik ekonominė būtinybė – tai raktas į bendrą visų gerovę. **Europos įmonės yra ir toliau bus šių iššūkių sprendimo dalis.**

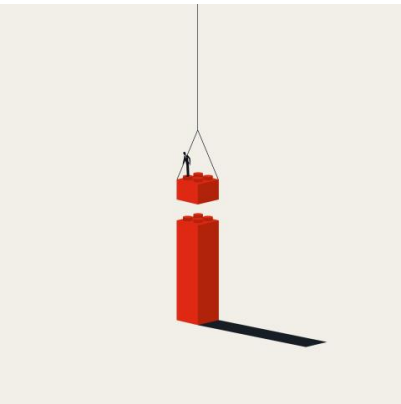

Konkurencingumas bet kokia kaina? Europa negali socialini? ir darbo teisi? palikti nuošalyje

Parengė EESRK Darbuotojų grupė

EESRK Darbuotojų grupė įspėja, kad sunkiai iškovotos socialinės ir darbuotojų teisės neturėtų būti nustumtos į šalį ES stengiantis išlikti konkurencingai pasaulio ekonomikoje. Skambant raginimams panaikinti reguliavimą, ES negali užleisti pozicijų dėl svarbiausių teisės aktų, pavyzdžiui, Europos socialinių teisių ramsčio.

Atsižvelgdama į M. Draghi ir E. Letta pranešimuose pateiktas rekomendacijas, Komisija paskelbė komunikatą dėl Konkurencingumo kelrodžio, kuriuo, be pasiūlytų horizontaliųjų iniciatyvų, siekiama paskatinti įmonių veiklą. Jo tikslas – stiprinti Europos konkurencinį pranašumą.

Darbuotojų grupė yra labai susirūpinusi dėl to, kad socialinės ir darbo teisės šiame procese gali būti nustumtos į šalį, nes atrodo, kad ES nusprendė bet kokia kaina neatsilikti nuo kitų konkurencingos ekonomikos šalių.

Todėl Darbuotojų grupė pasiūlė keletą nuomonių savo iniciatyva, kuriose konkurencingumo klausimas sprendžiamas iš žmogiškojo kapitalo pridėtinės vertės perspektyvos. Kaip pavyzdį galima pateikti paskelbtą pasiūlymą parengti nuomonę „Profesinių sąjungų vaidmuo didinant našumą“. Šioje nuomonėje bus siekiama parodyti, kad našumo pagrindinė varomoji jėga ES (kuri turi įtakos konkurencingumui) yra investicijos į žmogiškąjį kapitalą (darbuotojus), taip pat į technologijas ir inovacijas.

Šiomis aplinkybėmis pabrėžiamas svarbus profesinių sąjungų vaidmuo, nes jos suvienija pavienius darbuotojus kolektyvinėmis derybomis ir veiksmais, formuodamos darbo rinkos dinamiką, kad padėtų įvykdyti konkurencingos ekonomikos pažadą.

Be to, būsimu Darbuotojų grupės tyrimu bus siekiama apžvelgti ir įvertinti dabartinę ES teisės aktų, susijusių su Europos socialinių teisių ramsčiu, padėtį. Šis tyrimas bus svarbi socialinės politikos stebėsenos priemonė, nes ieškodama geriausio būdo užtikrinti konkurencingumą, Europa daugiausia dėmesio skirs savo ekonomikai.

Galiausiai balandžio mėn. vyksiančiame kategorijos „Darbuotojų balsas už demokratiškesnį dalyvavimą“ posėdyje Darbuotojų grupė išnagrinės siūlomas pastangas sumažinti įmonėms tenkančią reglamentavimo naštą (kuri laikoma Europos konkurencingumą lėtinančiu veiksniu) ir jų poveikį ES teisės aktams, kuriais apsaugomi darbuotojai ir aplinka, visų pirma tvarumo, deramo stropumo ir įmonių informacijos apie tvarumą teikimo kontekste.

Naujame EESRK tyrime d?mesys ?perkamam ir tvariam b?stui ES

EESRK Pilietinės visuomenės organizacijų grupė

2010–2022 m. būsto kainos ES išaugo 47 proc. Per tą patį laikotarpį nuomos mokesčiai padidėjo 18 proc. Eurostato duomenimis, 2023 m. daugiau kaip 10 proc. namų ūkių miestuose ir 7 proc. namų ūkių kaimo vietovėse daugiau kaip 40 proc. disponuojamųjų pajamų išleido būstui. Norėdamas išsiaiškinti, kaip užtikrinti įperkamesnį ir tvaresnį būstą visiems europiečiams, EESRK užsakė tyrimą, kuriame nagrinėjami galimi politiniai sprendimai šiam tikslui pasiekti. Šiame interviu tyrimo bendraautorės ekonomistė Agnieszka Maj ir Socialinių ir ekonominių tyrimų centro (CASE) už aplinką, energetiką ir klimato kaitą atsakinga direktorė Karolina Zubel apžvelgia pagrindines išvadas.

Apie ką kalbama šiame EESRK tyrime ir kodėl jis svarbus?

Šiame tyrime dėl įperkamo ir tvaraus būsto ES nagrinėjamas tokio būsto poreikis ES, pabrėžiant skaitmenizacijos (dirbtinio intelekto, skaitmeninių statybos leidimų, atitinkamų duomenų bazių) ir socialinės ekonomikos struktūrų vaidmenį. Atvejų tyrimuose atkreipiamas dėmesys į novatoriškas pastangas gerinti būsto įperkamumą, prieinamumą ir tvarumą. Tyrime išdėstomos iki 2030 m. ir 2050 m. įgyvendintinos rekomendacijos, suderintos su ES atsparumo klimato kaitai, socialinio teisingumo ir ekonomikos augimo tikslais. Jame pateikiamos strateginės įžvalgos, kaip pritaikyti būsto politiką prie kintančių iššūkių, kartu skatinant bendruomenės gerovę.

Kokios pagrindinės tyrimo išvados?

Skaitmenizacija suteikia dideles galimybes pagerinti būsto planavimo, statybos ir valdymo veiksmingumą ir taip galimai sumažinti išlaidas ir padidinti tvarumą. Tačiau šiuo metu jos poveikis išlaidų taupymui yra nedidelis. Pagrindinės skaitmeninės pažangos rezultatų diegimo kliūtys – tai tradicinis suinteresuotųjų subjektų požiūris, įsivaizduojama maža investicijų grąža, didelės įgyvendinimo išlaidos ir paskatų, mokymo ir reglamentavimo trūkumas. Siekiant išnaudoti visą skaitmenizacijos potencialą, labai svarbu toliau investuoti į skaitmeninę infrastruktūrą, pavyzdžiui, užtikrinti skaitmeninių platformų sąveikumą.

Socialinės ekonomikos subjektų (riboto pelno būsto asociacijų, viešųjų organizacijų, kooperatyvų) dalyvavimas yra perspektyvi politikos naujovė sprendžiant dabartines būsto problemas. Šie subjektai siūlo

ekonomiškai efektyvius, gerai parengtus būsto sprendimus, kuriais stiprinama bendruomenės sanglauda ir ilgalaikis stabilumas būsto rinkoje. Pavyzdžiui, ne pelno ir riboto pelno organizacijų siūlomas būstas Vienoje, kuriam tenka 30 proc. viso mieste statomo būsto, daro kainų slopinimo poveikį, todėl atlieka labai svarbų vaidmenį stabilizuojant būsto rinką. Tai padeda išlaikyti įperkamą būsto nuomą ir išvengti rinkos iškraipymų.

Remdamosi nustatytais faktais, kokius svarbiausius veiksmus ir tolesnius tyrimus galėtumėte rekomenduoti?

Vidutinės trukmės laikotarpiu ES būsto politikoje pirmenybė turėtų būti teikiama „Naujojo įperkamo ir tvaraus socialinio būsto Europoje kurso“ nustatymui ir Būsto direktyvos rengimui, kad visose valstybėse narėse būtų laikomasi vienodo požiūrio. Šalys turėtų skatinti novatoriškus modelius, pavyzdžiui, kooperatyvus ir riboto pelno būstą, teikti lanksčią finansinę paramą būsto projektams ir naudoti skaitmenines priemones būsto sprendimams tobulinti.

Ilgalaikėje perspektyvoje būsto politikoje turėtų būti laikomasi strateginio ir tvaraus požiūrio, pagrindinį dėmesį skiriant vietos sprendimams ir nuolatinei stebėsenai. Skaitmenizacija turi būti standartizuota teisės aktais, kartu reikia taikyti žiedinės ekonomikos praktiką, pavyzdžiui, bankų paskolas susieti su žiediškumo plėtojimu, numatyti energijos vartojimo efektyvumu grindžiamas nuomos paskatas ir vietos lygmens finansavimo iniciatyvas. Be to, „socialinio būsto“ koncepcija turėtų būti išplėsta į ją įtraukiant vidutines pajamas gaunančias šeimas, sekant Vienos „visuomeninio būsto“ modeliu, propaguojant socialinį derinį ir sustabdant džentrifikaciją. Taip pat labai svarbu sutelkti pastangas į naujas statybas ir renovaciją ir pakeisti nenaudojamų pastatų paskirtį, siekiant veiksmingai patenkinti būsto poreikius.

Ateityje moksliniuose tyrimuose daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama įtraukiam požiūriui į miestų planavimą, statybą ir aprūpinimą būstu, kad būtų pagerintas prieinamumas visiems piliečiams. Reikėtų ištirti ir besiformuojančių technologijų, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto ir automatizavimo, poveikį išlaidų taupymui ir būsto plėtros ir valdymo efektyvumui. Be to, atliekant mokslinius tyrimus turėtų būti nagrinėjami visose ES valstybėse narėse taikomi novatoriški būsto modeliai ir nustatomos strategijos, galinčios padidinti būsto įperkamumą ir tvarumą.

Tyrimą užsakė EESRK Pilietinės visuomenės organizacijų grupės prašymu.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Konkurencingumo kelrodis nesugeba suderinti ? moni? poreiki? ir darbuotoj? teisi?

Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC), pagrindinė Europos profesinių sąjungų organizacija, atstovaujanti 45 mln. darbuotojų Europos lygmeniu, atsisakė pritarti Europos Komisijos

ES ekonomikos skatinimo planui „Konkurencingumo kelrodis“. Europos profesinių sąjungų konfederacijai šis kelrodis, toks, koks jis yra dabar, yra nepriimtinas. Kalbėjomės su ETUC generaline sekretore Esther Lynch apie pagrindinius darbuotojų priekaištus dėl kelrodžio ir Europos socialinių teisių ramsčio likimą atsižvelgiant į naujus raginimus drastiškai panaikinti reguliavimą ir daugiau dėmesio skirti konkurencingumui.

ES profesinės sąjungos jau išreiškė savo nepasitenkinimą naujausiu Europos Komisijos planu atgaivinti ES ekonomiką. Koks, Jūsų nuomone, yra pagrindinis Komisijos Konkurencingumo kelrodžio trūkumas? Kurie plano pasiūlymai Jums kelia didžiausią susirūpinimą?

Pagrindinė Europos Komisijos Konkurencingumo kelrodžio problema yra ta, kad jame pirmenybė teikiama reguliavimo panaikinimui, o ne investicijoms, kurių reikia kokybiškoms darbo vietoms kurti, tvirtai Europos pramonės politikai plėtoti ir aukštos kokybės viešosioms paslaugoms užtikrinti. Be to, nors kelrodyje pripažįstama kokybiškų darbo vietų svarba konkurencingai ekonomikai, užuot pasiūlius būtinų teisės aktų, kuriais būtų stiprinamos teisės, gerinamos darbo sąlygos ir skatinamos kolektyvinės derybos, jame sumenkinamas šis prioritetas, nes skatinama panaikinti reguliavimą, o tai gali lemti prastesnes darbo sąlygas ir nesaugumą dėl darbo.

Vienas iš didžiausią susirūpinimą keliančių pasiūlymų – nustatyti 28-ąją bendrovių tvarką, pagal kurią įmonėms būtų leidžiama veikti nesilaikant nacionalinių darbo teisės aktų. Tai gali labai pakenkti užimtumo teisės aktams visoje Europoje ir paskatinti lenktynes dėl žemesnių darbuotojų teisių ir apsaugos standartų.

Be to, perteklinio reglamentavimo, t. y. vyriausybių gebėjimo priimti teisės aktus, nepaisant ES direktyvose nustatytų būtiniausių standartų, draudimas yra itin problemiškas. ES direktyvų, kurios skiriasi nuo ES reglamentų, paskirtis yra ta, kad jomis nustatomi būtiniausi standartai visoms šalims. Jei tai būtų galimybių riba, tai ne tik sumenkintų šią idėją, bet ir labai pakenktų dirbantiems žmonėms ir reikštų sunkiai pasiektos pažangos, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros, švietimo, sveikatos ir saugos darbe ar teisingo darbo užmokesčio srityse žlugimą.

Be to, kelrodžio raginimas vykdyti pensijų reformas, grindžiamas ilgesniu darbingu amžiumi, yra problemiškas, nes taip darbuotojams užkraunama nereikalinga našta, tačiau neatsižvelgiama į tai, kad reikia tvarių ir teisingų pensijų sistemų.

Be to, kelrodis yra iš esmės orientuotas į naudą įmonėms: verslo grupėms duota daug pažadų, tačiau nėra konkrečių įsipareigojimų dėl teisės aktų, kurie būtų naudingi darbuotojams. Be kita ko, trūksta priemonių, kuriomis būtų užtikrinta, kad viešosios investicijos būtų naudojamos kokybiškoms darbo vietoms kurti, o ne tik įmonių pelnui didinti.

Apibendrinant galima teigti, kad Konkurencingumo kelrodis nesugeba suderinti įmonių poreikių ir darbuotojų teisių ir gerovės, todėl pasiūlymas, toks, koks jis yra dabar, yra nepriimtinas.

Ar, Jūsų manymu, dabar gali kilti grėsmė Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimui?

Oficialiai, Komisija neseniai paskelbtoje 2025 m. darbo programoje iš naujo įsipareigojo įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį. Tačiau praktiškai ta pati darbo programa yra pirmoji, į kurią nuo 2019 m. neįtraukta jokių socialinės teisėkūros iniciatyvų.

Vis dėlto kitiems metams Komisija pasiūlė aštuonis supaprastinimo teisės aktus. Niekam nepatinka pernelyg didelė administracinė našta ir profesinės sąjungos aktyviai siūlo šios problemos sprendimų, pavyzdžiui, taisykles dėl viešųjų pirkimų.

Vis dėlto akivaizdu, kad supaprastinimas neišspręs Europai kylančių problemų.

Didžiausią grėsmę socialinių teisių ramsčio įgyvendinimui kelia visoje Europoje skelbiama masinių atleidimų banga. Tai kels pavojų ne tik darbo užmokesčiui ir darbo vietų garantijai, bet ir pensijoms, socialinei apsaugai ir daugeliui kitų ramsčio principų.

Būtina užtikrinti investicijas, kuriomis būtų siekiama apsaugoti ir kurti kokybiškas darbo vietas, įskaitant priemonę SURE 2.0 ir tvirtą ES investicijų mechanizmą, taip pat imtis būtinų teisėkūros iniciatyvų kokybiškoms darbo vietoms užtikrinti.

Kokia kryptis būtų tinkamiausia, kad ES padidintų savo įtaką esamomis pasaulinėmis ekonominėmis aplinkybėmis, jei ne reguliavimo naštos mažinimas?

Sąlygos, lėmusios atleidimus iš darbo, susidarė dėl investicijų trūkumo. Tai pasakytina tiek apie privačias, tiek apie viešąsias investicijas.

Bendrovės nukreipia investicijas nuo darbuotojų darbo užmokesčio ir labai reikalingų mokslinių tyrimų ir plėtros į pasibaigusio laikotarpio dividendų išmokėjimą ir akcijų atpirkimą, taip slopindamos Europos žaliosios ir technologinės plėtros pažangą.

Per pastaruosius kelerius metus JAV ir Kinija paskatino dideles viešųjų investicijų bangas. Tuo tarpu ES aktyviai kūrė naujas taisykles, dėl kurių valstybės narės buvo priverstos susiveržti diržus.

ES turi skubiai keisti kursą. Didžiulės viešosios investicijos, kurioms taikomi socialiniai reikalavimai siekiant užtikrinti, kad šiomis investicijomis būtų kuriamos kokybiškos darbo vietos, yra būtina Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo sąlyga.

Esther Lynch yra Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC) generalinė sekretorė. Ji yra įgijusi didelės, su profesinėmis sąjungomis susijusios patirties Airijos, Europos ir tarptautiniu lygmenimis ir ėjusi Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC) generalinio sekretoriaus pavaduotojos ir konfederacijos sekretorės pareigas. Eidama savo pareigas ji vadovavo dedant pastangas stiprinti darbuotojų ir profesinių sąjungų teises, darydama įtaką pagrindinėms direktyvoms dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio, skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų ir informavimo apie pažeidimus. Ji taip pat inicijavo kampanijas dėl Europos socialinių teisių ramsčio ir teisingo darbo užmokesčio. Jos darbo rezultatas – 15 teisiškai privalomų kancerogenų poveikio ribinių verčių ir socialinių partnerių susitarimai dėl skaitmenizacijos ir reprotoksinių medžiagų. Visą savo gyvenimą Esther yra feministė ir ji pasisako už tai, kad nebebūtų nuvertinamas daugiausiai moterų atliekamas darbas.

ETUC atstovauja 45 mln. narių iš 94 profesinių sąjungų organizacijų 42 Europos šalyse ir 10 Europos profesinių sąjungų federacijų.

Paskelbtas reguliavimo panaikinimas – žingsnis teisinga kryptimi

Kinga Grafa

Europos įmonės vis dar susiduria su pernelyg dideliu biurokratizmu, reglamentavimo fragmentacija ir didėjančiomis sąnaudomis. Perteklinis reguliavimas stabdo jų augimą ir neleidžia joms žengti koja kojon su konkurentais iš kitų pasaulio kraštų. Europa daugiau nebegali suktis ratu – verslininkams reikia realių pokyčių, o ne vis analizuoti tas pačias kliūtis, apie kurias jau žinome daug metų. Tai svarbus momentas pereiti nuo žodžių prie darbų, – rašo Lenkijos verslo konfederacijos „Lewiatan“ atstovė Kinga Grafa.

Europos Komisija neseniai paskelbė Konkurencingumo kelrodį – ateinančių penkerių metų veiksmų gaires, kuriomis siekiama stiprinti ES ekonominę padėtį ir remti Europos įmones. Komisijos siūlomas veiksmų planas yra tinkamas. Įmonės jau seniai ragina imtis tokių pokyčių, todėl svarbiausi prioritetai yra konkurencingumas ir bendroji rinka. Tačiau jei ES nori konkuruoti pasauliniu lygmeniu, ji privalo veikti jau dabar. Savo veiksmų pagrindu laikydami stiprią ekonomiką, turime skubiai supaprastinti reglamentavimą, sumažinti energijos sąnaudas ir užtikrinti veiksmingą paramą investicijoms ir inovacijoms. Atsižvelgdami į nestabilią geopolitinę aplinką, taip pat turime sudaryti laisvosios prekybos susitarimus su pagrindiniais partneriais, pavyzdžiui, susitarimus dėl prieigos prie svarbiausiųjų žaliavų.

Šiandien Europos įmonės vis dar susiduria su pernelyg dideliu biurokratizmu, reglamentavimo fragmentacija ir didėjančiomis sąnaudomis. Konkurentai iš kitų pasaulio kraštų vis sparčiau plečia veiklą , tuo tarpu Europos įmonių augimą stabdo perteklinis reguliavimas. Europos Komisija privalo pasiūlyti konkrečias reformas, kurios iš tiesų pagerintų ES verslo aplinką. Konkurencingumo kelrodžiu šalinamos pagrindinės ES ekonomikos augimo ir našumo kliūtys, kaip antai didelės energijos kainos, perteklinis reguliavimas ir įgūdžių bei darbo jėgos trūkumas. Tai teisinga veiksmų kryptis, tačiau svarbiausia yra šį planą įgyvendinti praktikoje. Tam reikia pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir veiksmų planų, kuriais konkurencingumas būtų skatinamas, o ne ribojamas.

Bendroji rinka yra vienas didžiausių Europos integracijos pasiekimų, tačiau jos potencialą būtina visapusiškai išnaudoti. Nepriimtina tai, kad bendrojoje rinkoje išlieka kliūtys, kurios buvo nustatytos jau prieš 20 metų. ES Tarybai pirmininkaujanti Lenkija turi galimybę tai pakeisti, vienu svarbiausių prioritetų laikydama laisvę teikti paslaugas. Tai itin svarbu ne tik transporto sektoriui, bet ir augančiai specializuotas paslaugas teikiančių įmonių grupei. Deja, E. Lettos ir M. Draghi pranešimuose šiam klausimui skiriama nepakankamai dėmesio. E. Letta iš esmės nagrinėjo tik statybos ir mažmeninės prekybos sektorius, o M. Draghi neatsižvelgė į Komisijos vertinimus dėl papildomų veiksmų, kuriais būtų galima išlaisvinti paslaugų rinkos potencialą. Paslaugų vaidmuo didinant atsparumą ir saugumą teigiamai pabrėžtas S. Niinistö pranešime. Nereikia įtikinėti, kaip tai svarbu dabartinėje geopolitinėje aplinkoje. Atsižvelgdama į tai, Komisija siūlo „28-ąją taisyklę“ – vieną bendrą taisyklių rinkinį, apimantį mokesčius, darbo teisę ir įmonių teisę. Šia iniciatyva siekiama supaprastinti tarpvalstybinę veiklą, ypač MVĮ, tačiau kol kas apie pasiūlymą žinome nepakankamai, kad galėtume jį įvertinti.

Akivaizdu, kad paskelbtas reguliavimo panaikinimas ir teisės aktų supaprastinimas yra žingsnis teisinga kryptimi. Tačiau dabar atėjo laikas pasiūlymus įgyvendinti praktikoje ir tai neturėtų apsiriboti tik ataskaitų teikimo naštos sumažinimu. Tikimės, kad Komisija atliks išsamų ES teisės aktų „auditą“, po kurio bus pateikti konkretūs pasiūlymai, kaip būtų galima greitai pagerinti ES reglamentavimo aplinką.

Daug tikimės iš Krokuvoje vyksiančio Bendrosios rinkos forumo ir laukiame viešų konsultacijų, kuriose dalyvavo ir konfederacijos „Lewiatan“ nariai, išvadų. Bus siekiama parengti naują bendrosios rinkos strategiją.

Tai labai svarbus momentas pereinant nuo žodžių prie darbų ir įgyvendinant sprendimus, kurie iš tiesų paskatintų Europos verslo plėtrą. Norint rasti realius įmonių poreikius atitinkančius sprendimus, itin svarbus bus ES institucijų ir socialinių partnerių dialogas. Jei nepriimsime drąsių sprendimų, prarasime vertingą laiką ir atsiliksime nuo pasaulinių konkurentų.

Kinga Grafa *– konfederacijos „Lewiatan“ generalinio direktoriaus pavaduotoja, atsakinga už Europos reikalus, ir „BusinessEurope“ nuolatinė atstovė. Politologijos mokslų daktarė ir žurnalistė pagal išsilavinimą, ji įgijo patirties ES veikimo klausimais dirbdama Europos integracijos komiteto biure (2008–2009 m.) ir Europos Parlamente (2009–2014 m.). Ji taip pat yra knygos apie Lenkijos aristokratiją bendraautorė ir mokslinių publikacijų apie Amerikos užsienio politiką, Amerikos elitą ir kultūros diplomatiją autorė.*

„Future 500“: Europos ?moni? pl?tra siekiant pasaulin?s s?km?s

„Atėjo laikas žengti konkretų žingsnį į priekį po M. Draghi pranešimo, kol jis nesudūlėjo politikos koridoriuose. Mums reikia gerų strategijų ir politikos formuotojų, kurie gebėtų neapsiriboti šiuo pranešimu ir parengti ES pramonės politikos strategijas“, – sakė Kroatijos verslininkas ir mokslininkas Stjepan Orešković. Briuselyje vykusioje viešoje tarptautinėje konferencijoje „Conclave II“ jis, kartu su transatlantinio idėjų instituto Atlanto Tarybos vyriausiuoju direktoriumi Jörn Fleck, pristatė plataus užmojo iniciatyvą „Future 500“. „Future 500“, kuri yra platesnės Atlanto Tarybos platformos „SEEUS Futures“ dalis, tikslas – nustatyti ir paremti 500 Europos įmonių, siekiančių didelio augimo ir pasaulinio poveikio. Tikslas – remti pradedančius Europos verslininkus konkuruojant pasauliniu mastu, stiprinant Europos dalyvavimą tarptautinėje ekonominėje arenoje. Stjepan Orešković mums plačiau pristatė šį projektą.

Ar galite trumpai pristatyti pagrindinę projekto „Future 500“ idėją?

Iniciatyvoje, remiantis svarbių pranešimų, kuriuos parengė M. Draghi, E. Letta ir M. Heitoras, įžvalgomis apie Europos ateitį ir jas analizuojant tiek iš mokslininkų, tiek verslininkų atžvalgos taško, iškeliama keletas svarbių klausimų: kas vykdys šiuos konkurencingumo planus ir neseniai paskelbtą konkurencingumo kelrodį? Kokie mechanizmai bus naudojami? Kiek išlaidų bus patirta? Kokios grąžos galima tikėtis, palyginti su

pastaruoju metu sparčiai augančių JAV bendrovių grąža? Projektas „Future 500“ yra SEEUS platformos, atstovaujančios JAV, ES ir Pietryčių Europai, kertinis akmuo ir juo siekiama didinti šių regionų matomumą ir bendradarbiavimą. Jis yra strategiškai parengtas siekiant atliepti neatidėliotiną Europos poreikį puoselėti dinamišką aplinką, kuri padėtų vietos įmonėms tapti pasaulinės rinkos lyderėmis. Šioje iniciatyvoje daugiausia dėmesio skiriama rizikos kapitalo užtikrinimui, strateginėms gairėms ir tarptautinei tinklaveikai, mokantis iš tokių ekspertų, kaip Harvardo universiteto **Dani Rodrik** ir **Beata Jaworcik** iš ERPB , siekiant parengti XXI a. pramonės politiką, kuri gerokai sustiprintų mūsų konkurencinę padėtį.

Ar jau turite potencialių kandidatų į 500 įmonių, kurias ketinate pasirinkti? Kokius pagrindinius reikalavimus turi atitikti įmonė, kad būtų pasirinkta?

Nors konkrečių įmonių dar neatrinkome, „Future 500“ bus skirta subjektams, turintiems plėtros ir spartaus augimo potencialą. Procesas bus atviras ir nuolatinis, jame pirmenybė bus teikiama ekonominėms perspektyvoms, inovacijoms ir strateginei svarbai jų sektoriuose. Taip pat sieksime užmegzti partnerystes su daugiašaliais plėtros bankais ir investuotojais, kurie jau padeda įmonėms tapti konkurencine jėga. Daugiausia dėmesio bus skiriama įmonėms, kurios jau parodė tvirtą augimą, inovacinius pajėgumus ir siekia plėstis pasauliniu mastu. Taip užtikrinama, kad įmonės būtų ne tik rinkos, bet ir technologijų bei verslo modelių lyderės. Remsimės patirtimi, įgyta įgyvendinant tokius didelius projektus kaip „Scale-Up Europe“, kurie suburia steigėjus, investuotojus, vadovus ir mokslininkus, kurių tikslas – paversti Europą technologijų lydere. ES šalims kandidatėms šios potencialiai atrinktos įmonės yra ypač svarbios, nes jos įkūnys naujos ekonomikos principus ir bus ambicingų, tarptautiniu mastu konkurencingų įmonių, kurios dažniausiai nepriklauso nuo nacionalinių mokesčių mokėtojų finansavimo, pavyzdys.

Ar optimistiškai vertinate Europos konkurencingumo pasaulyje potencialą?

Labai optimistiškai vertinamas Europos gebėjimas stiprinti savo konkurencinę padėtį pasaulyje, atsisakant vyraujančio savigailos požiūrio. Nuo 2022 m. pabaigos, kai prasidėjo ši bulių rinka, euro zonos akcijų lyginamojo indekso bendroji grąža „Nvidia“ atveju viršijo S&P 500. Europos socialinė ir sveikatos sistemos padeda žmonėms ilgiau išlikti sveikiems ir aktyviems mažesnėmis sąnaudomis ir daro teigiamą poveikį mūsų ekonomikos produktyvumui ir konkurencingumui pasauliniu mastu.

Stengiamės atkartoti Immanuelio Kanto „tikrojo entuziazmo“ sąvoką, kurią jis paminėjo Prancūzijos revoliucijos kontekste. Toks mąstymas gali paversti iššūkius motyvuojančia jėga ir paskatinti, regis, nenugalimą ryžtą. Mums reikia mažiau turtingo, savimi patenkinto elito ir pernelyg paklusnių, neambicingų pasekėjų, kuriems buvo teikiama pirmenybė pastaruosius du dešimtmečius. Mums reikia daugiau „ištroškusio jaunimo“ – motyvuotų, ambicingų ir pasirengusių priimti iššūkius žmonių.

Iniciatyva „Future 500“ siekiama proaktyviai spręsti nuolatines konkurencingumo pranešimuose nurodytas problemas, pavyzdžiui, drąsių inovacijų ir įmonių veiklos plėtros poreikį. Europos padėtis pasaulyje labai priklausys nuo jos gebėjimo diegti pažangias technologijas, ugdyti verslumo talentus ir tobulinti pramonės politiką integraciniam augimui remti. Iniciatyva siekiama sukurti palankią aplinką verslo lyderiams ir novatoriams, pasinaudojant gerai išsilavinusia darbo jėga, turtingu inovaciniu paveldu, tradiciniais ir naujais pramonės sektoriais ir sprendžiant tokias problemas kaip reglamentavimo fragmentacija ir rinkos disbalansas.

Trumpai tariant, iniciatyva „Future 500“ yra svarbus žingsnis išbandant Europos ekonominę aplinką, siekiant, kad žemynas taptų pasauliniu konkurentu, skatinant didelio potencialo įmones ir stiprinant verslumo ekosistemą. Negalime laimėti varžybų, jei nežinome, kas yra mūsų konkurentai.

Dr. Stjepanas Oreškovićius yra mokslininkas ir verslininkas. Jis yra Europos mokslo ir meno akademijos (*Academia Scientiarum et Artium Europae*) narys ir Bosqar Invest įkūrėjas. *Jo šeimai vadovaujant „Bosqar Invest“ per penkerius metus darbuotojų skaičius joje išaugo nuo 300 iki daugiau nei 16 000. Tai rodo, kad „Bosqar Invest“ turi puikią plėtros strategiją, kuri apima mokslą, technologijas, pensijų ir kitų fondų investicijas bei drąsų požiūrį į verslumą. Toks gyvybingas požiūris propaguojamas ir M. Draghi pranešime. Šis strateginis akcentas greičiausiai turėjo įtakos jo pristatytam Atlanto Tarybos pradėtam projektui „Future 500“.*

Europos koalicija už teising? versl? nepritaria bendrajam rinkiniui – ?moni? interesai netur?t? b? ti ES politikos varomoji j?ga

Europos Komisija netrukus paskelbs teisės aktų dėl įmonių ataskaitų teikimo reformų rinkinį, vadinamą bendruoju rinkiniu. Juo siekiama supaprastinti ir racionalizuoti su tvarumu susijusius teisės aktus, kad įmonėms būtų paprasčiau teikti ataskaitas. Rinkinys, apie kurį buvo pranešta lapkričio mėn., sukėlė sumišimą visoje ES ir įžiebė daug įvairių grupių diskusijų ir priešiškų reakcijų. Pilietinės visuomenės organizacijos (PVO), profesinės sąjungos, įmonės, investuotojai, teisininkai ir mokslininkai išreiškė susirūpinimą dėl to, kad bendrasis rinkinys gali paskatinti reglamentavimo panaikinimą, ir ragina Komisiją apsaugoti, o ne susilpninti šiuos teisės aktus. Europos koalicijos už teisingą verslą (ECCJ) atstovė Andriana Loredan paaiškino šio klausimo svarbą ir kodėl PVO (kaip, pavyzdžiui, ECCJ) nepritaria bendrajam rinkiniui.

Konkurencingumu naudojamasi kaip dingstimi panaikinti labai reikalingais tvarumo srities teisės aktais vykdomą reglamentavimą

Bendrajame rinkinyje daugiausia dėmesio skiriama trims pagrindinėms tvarumo priemonėms, kurios yra Europos žaliojo kurso pagrindas: Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvai (ĮITTD), Įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyvai (ĮTIPD) ir Taksonomijos reglamentui. Šis dokumentų rinkinys yra tiesioginis naujosios Komisijos krypties pokyčių, kurie prasidėjo nuo 2024 m. rugsėjo mėn. Mario Draghi paskelbto pranešimo dėl Europos konkurencingumo ateities, rezultatas. M. Draghi pranešime ES rinkų sąstingis iš dalies siejamas su pernelyg didele reglamentavimo našta įmonėms, tačiau pasirinktinai neminimi kiti pagrindiniai veiksniai, pavyzdžiui, naftos, dujų ir maisto kainų infliacija, kurią lemia tarptautinių įmonių vykdoma spekuliacija. M. Draghi pranešime teigiama, kad ES informacijos apie tvarumą teikimo ir išsamaus patikrinimo sistema yra pagrindinė reglamentavimo naštos šaltinis. Nors nėra įrodymų apie tvarumo srities teisės aktų sąsajas su numanomu ES konkurencingumo trūkumu, šis siauras požiūris tapo pretekstu galbūt apskritai panaikinti tvarumo srities teisės aktus.

Šiuo konkrečiu bendruoju rinkiniu Komisija ketina supaprastinti kai kurias svarbiausias neseniai priimtas priemones, skirtas didelių įmonių poveikiui žmonėms ir aplinkai mažinti. Tarp jų – ir ĮTIPD, kuri buvo priimta tik praėjusiais metais ir dar nepradėta įgyvendinti.

Bet kokios diskusijos dėl bendrojo rinkinio turinio kol kas yra pagrįstos tik spėlionėmis. Tačiau vienas iš didžiausių pavojų, susijusių su bendruoju rinkiniu, yra tvarumo priemonių teisėkūros procedūros atnaujinimas, o tai reiškia, kad gali tekti iš naujo derėtis dėl pagrindinių nuostatų (pavyzdžiui, dėl civilinės atsakomybės arba su klimato kaita susijusios pertvarkos planų pagal ĮTIPD). Europos koalicija už teisingą verslą griežtai nepritaria tam, kad būtų atnaujinta tvarumo teisės aktų, dėl kurių jau buvo susitarta anksčiau, teisėkūros procedūra. Tai padidintų reglamentavimo neapibrėžtumą, neigiamai paveiktų tai, kaip įmonės laikosi žmogaus teisių ir aplinkosaugos nuostatų, ir baustų pradininkus.

Neproporcinga verslo įtaka vykstant netobulam konsultacijų procesui

Pranešimas apie bendrąjį rinkinį ir Komisijos pasiūlymo rengimas vyko visiškai neskaidriai ir neatsižvelgiant į ES sutarčių teisę ar pačios Komisijos procedūrines taisykles.

Komisija ketina pristatyti savo bendrojo rinkinio iniciatyvą per labai trumpą laikotarpį, per kurį neįmanoma atlikti tinkamo poveikio vertinimo ir surengti viešų konsultacijų. Šis požiūris nesuderinamas su teise dalyvauti ES sprendimų priėmimo procesuose – demokratiniu principu, kurį gina ES sutarčių teisė. Be to, tai prieštarauja pačios Komisijos geresnio reglamentavimo gairėms, kuriose reikalaujama, kad Komisijos politikos formavimo procese būtų plačiai ir skaidriai konsultuojamasi su suinteresuotaisiais subjektais.

Vietoj to 2025 m. vasario mėn. Komisija imitavo konsultacijų procesą, surengusi vadinamąją „tikrosios padėties patikrą“, kurioje dalyvavo nedidelė atrinktų suinteresuotųjų subjektų grupė – visų pirma didelės įmonės ir verslo asociacijos. Daugeliui šių įmonių šiuo metu pareikšti ieškiniai dėl žmogaus teisių ar aplinkosaugos nuostatų pažeidimų jų veikloje ar vertės grandinėje. Todėl jos yra suinteresuotos susilpninti tvarumo srities teisės aktus darbuotojų, vietos bendruomenių ir klimato sąskaita. Be to, buvo visiškai akivaizdu, kad dalyvavo neproporcingai daug didelių įmonių atstovų, o pilietinei visuomenei atstovauta nepakankamai. Pilietinės visuomenės organizacijoms, profesinėms sąjungoms ir mažosioms įmonėms buvo atstovaujama tik simboliškai, o nuo įmonių piktnaudžiavimo nukentėję asmenys ir tvarumo nuostatas propaguojančios įmonės į diskusijas išvis nebuvo įtrauktos.

Bendrasis rinkinys gali turėti neigiamo poveikio plataus užmojo klimato politikai

Pirmininkė Ursula von der Leyen ir Komisijos narys Valdis Dombrovskis, kurie prižiūri visą supaprastinimo iniciatyvą, regis, palaiko didžiausių ir galingiausių korporacijų tikslus. Visų pirma pagrindiniai Komisijos partneriai atliekant vadinamąją tikrosios padėties patikrą, be kita ko, buvo įmonės, kurių verslo veikla labai prisideda prie klimato kaitos ir kurios yra suinteresuotos mažinti klimato srities įsipareigojimus, pavyzdžiui, naftos, dujų, naftos chemijos, automobilių ir finansų sektoriuose veikiančios įmonės. Atsižvelgiant į dabartinę klimato krizę ir jos neigiamą poveikį žmonėms ir aplinkai, neramu dėl to, ar bendrasis rinkinys netaps žingsniu atgal klimato politikos srityje.

Komisija pirmenybę turėtų teikti įgyvendinimui, o ne reglamentavimo panaikinimui

Jei Komisijai iš tiesų rūpi konkurencingumas ir reglamentavimo naštos mažinimas, taip pat žmogaus teisės ir teisingumas klimato srityje, ji turėtų apsvarstyti, kaip veiksmingai įgyvendinti tvarumo priemones. Tai galima lengvai padaryti parengiant gaires, skirtas padėti įmonėms ir valstybių narių valdžios institucijoms, kaip nurodyta ĮTIPD, taip pat plečiant finansavimo ir gebėjimų stiprinimo galimybes. Taip būtų atsižvelgta į M. Draghi pranešime išsakytą kritiką, kad trūksta gairių, kaip palengvinti ES tvarumo teisės aktų taikymą.

Bet kokiu atveju, slaptas esminių tvarumo srities teisės aktų perrašymas už uždarų durų dalyvaujant tam tikroms didžiausioms pasaulio bendrovėms, vargu ar yra tinkamiausias būdas tikram konkurencingumui pasiekti.

Andriana Loredan *yra Europos koalicijos už teisingą verslą (ECCJ) politikos pareigūnė, kuri nuo 2022 m., kai pasiūlymas dėl Įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyvos buvo paskelbtas pirmą kartą, remia jo įgyvendinimą. Anksčiau ji dirbo organizacijoje „Anti-Slavery International“, kur nagrinėjo verslo ir žmogaus teisių iš priverčiamojo darbo perspektyvos temą.*

Nerizikuokime sunkiai pasiektais aplinkosauginiais, socialiniais ir ekonominiais laim ?jimais

ES turi atsilaikyti prieš pagundą panaikinti reglamentavimą, nes tai tik sukeltų netikrumą įmonėms, susilpnintų tvarumu grindžiamą konkurencingumą ir sumažintų piliečių gerovę ir pasitikėjimą, – teigia Flandrijos aplinkos apsaugos tinklo „Bond Beter Leefmilieu – BBL“ generalinis direktorius Danny Jacobs. Jis pasidalijo su mumis aplinkosaugos srities NVO nuogąstavimu dėl naujausio ES pasiūlymo supaprastinti reglamentavimą, kuris, jų manymu, gali atsverti pagrindinius Europos žaliojo kurso užmojus.

Ar galėtumėte pakomentuoti naujausias Komisijos iniciatyvas dėl reglamentavimo panaikinimo, pavyzdžiui, konkurencingumo kelrodį arba bendrąjį rinkinį?

Europos Komisija pristatė ekonominiu požiūriu grindžiamą reglamentavimo panaikinimo ir supaprastinimo darbotvarkę, kuri gali pakenkti sunkiai pasiektiems aplinkos, socialiniams ir ekonominiams laimėjimams. Dėl šios įtampos, susijusios su Europos *acquis* pritaikymu ir išsaugojimu, ES sunku laikytis aiškios krypties.

Sausio mėn. pabaigoje pristatytame Komisijos konkurencingumo kelrodyje išreiškiamas įmonių susirūpinimas dėl energijos kainų ir ekonominių iššūkių, tačiau nuošalyje paliekami pagrindiniai prioritetai, pavyzdžiui, nulinė tarša ir piliečių gerovė, todėl Europos ekonomika nėra orientuojama į švarią, klestinčią ir žiedinę ateitį. Konkurencingumo kelrodis gali išvesti Europą iš kelio. Konkurencingos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas neįtraukiant socialinių ir aplinkosaugos tikslų kenkia pačiam pagrindiniam ES institucijų tikslui: siekti bendros gerovės ir ją ginti.

Pilietinės visuomenės organizacijos nerimauja dėl kelrodyje nurodyto rizikingo 25 proc. supaprastinimo tikslo. Nors reglamentavimo supaprastinimas yra sveikintinas siekis, tačiau neatlikus išsamių vertinimų jis galėtų pakenkti ypač svarbiems sveikatos, socialinės ir aplinkos apsaugos aspektams. Verslo inovacijoms trukdo ne reglamentavimas, o aiškių taisyklių trūkumas. Tolesnis reglamentavimo panaikinimas tik sukurtų netikrumo atmosferą, baudžiant pradininkus – įmones, kurios imasi iniciatyvos, ir kartu pakenktų pažangai ir tvarumui.

Taip pat nuogąstaujame, kad dėl šio supaprastinimo siekio nukentės aplinkosaugos ir socialiniai tikslai. Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyva (ĮITTD), Įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyva (ĮTIPD) ir ES taksonomija turi daug trūkumų ir jų aprėptis nėra tokia plati, kokia galėjo būti. Jas dar labiau susilpninus nuo jau ir taip žemo pradinio taško, šios direktyvos netektų prasmės.

Kitas konkretus pavyzdys gerai apibūdina tai, kas vyksta šiuo metu. Pastaraisiais metais Flandrija susiduria su didžiule PFAS problema: didelė mūsų teritorijos dalis yra užteršta šiomis cheminėmis medžiagomis ir dėl to nukenčia šimtai tūkstančių piliečių. Cheminių medžiagų teisės aktuose (REACH) nustatytas apribojimas arba draudimas laikomas veiksmingiausia cheminių medžiagų, tokių kaip PFAS, kurios naudojamos pramoniniuose procesuose ir produktuose (mišiniuose ir gaminiuose), keliamos rizikos kontrolės priemone. Jei Europos Komisija nuspręstų, kad griežtos REACH reglamento nuostatos nebėra svarbios, padidėtų visuomenės sveikatai kenksmingų pavojingų cheminių medžiagų poveikio rizika. Įmonės turėtų mažiau įsipareigojimų ieškoti saugių alternatyvų, o tai stabdytų inovacijas tvarios chemijos srityje. Aplinkos tarša gali padidėti, nes taikant ne tokias griežtas taisykles į aplinką gali būti išmetamos pavojingesnės medžiagos ir atliekos. Vartotojams kyla didesnis pavojus, nes produktai nėra taip kruopščiai tikrinami dėl nuodingųjų medžiagų. Dėl to Europos įmonės galėtų atsilikti pasaulinio perėjimo prie saugesnių ir ekologiškesnių produktų procese ir prarastų rinkos dalį konkurentams, kurie pasitelkia perspektyvias inovacijas.

Kiek vilčių turite dėl žaliojo kurso likimo, atsižvelgiant į Komisijos paskelbtą naują Europos ekonomikos skatinimo kursą?

Europos Komisijos 2025 m. darbo programa turi tiek privalumų, tiek trūkumų. Nors joje išdėstyti įsipareigojimai mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir užtikrinti įperkamą energiją rodo galimą kelią į švaresnę ir atsparesnę Europą, kyla pavojus, kad pagrindiniai Europos žaliojo kurso užmojai bus palikti nuošalyje. Vis didesnį susirūpinimą kelia siūlomas reglamentas „Omnibus“, kuris galėtų padėti panaikinti įmonių atsakomybės reguliavimą prisidengiant supaprastinimu. Naujausios tendencijos rodo, kad supaprastinimas pernelyg dažnai naudojamas pagrindinėms apsaugos priemonėms – nuo cheminių medžiagų teisės aktų iki žemės ūkio – susilpninti. Akivaizdus pavyzdys – 2024 m. kovo mėn. skubota bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) reforma, kuria panaikintos žaliosios apsaugos priemonės. Jau seniai vėluojama atlikti REACH reglamento, kuris kažkada buvo pristatomas kaip visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugos priemonė, peržiūrą, todėl kyla pavojus, kad ji bus pakoreguota ir pateikta kaip supaprastinimo priemonė, kuria siekiama supaprastinti pramonės taisykles.

Vos prieš kelis mėnesius Pirmininkė U. von der Leyen pažadėjo laikytis visų Europos žaliojo kurso tikslų. Vis dėlto dabartinė darbo programa liudija visai ką kitą – pagal ją pirmenybė neskiriama tiems tikslams, dėl kurių reikia imtis neatidėliotinų veiksmų, visų pirma nulinės taršos tikslui.

Ar manote, kad siūlomas reglamentavimo panaikinimas galėtų turėti neigiamą poveikį tvarumui ir iki šiol pasiektai pažangai?

ES turi atsispirti pagundai panaikinti reglamentavimą, nes tai tik pakenktų reglamentavimo tikrumui ir nuspėjamumui iš įmonių perspektyvos, susilpnintų ilgalaikį tvarumą skatinantį konkurencingumą ir turėtų neigiamo poveikio piliečių gerovei ir pasitikėjimui.

ES turi užtikrinti, kad mažinant biurokratiją nesusilpnėtų aplinkos ir visuomenės sveikatos apsauga. Pažangus įgyvendinimas turėtų sustiprinti, o ne kenkti Europos žaliajam kursui. Pagrindinės aplinkos ir socialinės apsaugos silpninimas prisidengiant biurokratijos mažinimu nėra tinkama ekonominės galios strategija. Tai neapdairus žingsnis atgal, kuriuo bus pažeidžiamos būtent tos taisyklės, kurios skirtos mūsų ekonomikos perspektyvumui užtikrinti. Visa tai dar labiau didina nerimą keliančią riziką, kad bus nubrauktas dešimtmetis pažangos tvarumo srityje.

Tuo pat metu pilietinė visuomenė visoje ES patiria vis didesnį spaudimą: taikomi ribojamieji įstatymai dėl užsienio agentų, vykdomi protestų represiniai veiksmai ir mažinamas finansavimas, keliantis grėsmę pagrindinėms teisėms. Europos demokratijos skydas ir būsima ES pilietinės visuomenės strategija turi apimti ne tik simbolinius įsipareigojimus, bet ir teisinę apsaugą, tvarų finansavimą ir struktūrinį pilietinį dialogą su ES institucijomis. Komisijos darbo programoje pirmenybė turi būti teikiama demokratijos užtikrinimui

stiprinant pilietinę visuomenę. Be nepriklausomos ir pakankamai išteklių turinčios pilietinės visuomenės kyla pavojus pačiai Europos demokratijai.

Danny Jacobs *yra „Bond Beter Leefmilieu – BBL“ – Flandrijoje (Belgija) įsikūrusios 135 aplinkosaugos NVO federacijos – generalinis direktorius ir Belgijos atstovas Europos aplinkos biure, kuris yra didžiausias Europos visuomeninių aplinkosaugos organizacijų tinklas, atstovaujantis apie 30 mln. individualių narių ir rėmėjų.*

Redaktor?s

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Numer? reng?

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Dimitra Panagiotou (dm)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallet (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinator?

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresas

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

02/2025